

Kirkko ja me

Kyrkan och vi • Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä 7/2014 • www.turunseurakunnat.fi

Outsider-
taiteilija
maalaa omaa
sisäistä
maailmaansa.

Sivut **9–11**

Ravattulan
peltosaarekkeelle
unohtunut
kirkko muuttaa
kirkkohistoriaa.

Sivu **20**

Församlings-
valet belyser
kyrkans
moraliska
vägval.

Sidan **8**

Kylä keskellä kaupunkia

Sivut **6–7**

Jotkut vain piipahtavat Yo-kylässä, toiset muuttavat sinne takaisinkin, monille se on ensimmäisen oman kodin osoite.

Hyvänteko on terveellistä

Tulevissa seurakuntavaaleissa kantavana teemana on ”Usko hyvän tekemiseen”. Keskeisenä ajatuksena kampanjassa tietysti on, että kirkon kaikkia toimijoita ja työntekijöitä yhdistää usko hyvän tekemiseen, ja sitä kautta usko parempaan huomiseen. Hyvän tekemisessä on hienoa se, että siitä tulee hyvän olon tunne niin tekijälle itselleen kuin myös hyvänteon kohteelle. Mutta voisiko hyvän tekemiseen löytäytyä myös muita merkittäviä kannustimia kuin hyvän mielen tuottaminen?

Ajellessani eräänä aamuna autollani töihin, kuuntelin samalla autoradiosta tuttua kanavaa. Yle Turun aamulahetyksessä professori Pentti Huovinen pakenoi ohjelmassaan onnellisuudesta ja vähentämällä elämisen onnellisuus näyttää vaikuttavan meidän jokapäiväiseen hyvinvointiimme. Ohjelmassa kerrottiin, että yksinäisyys lisää ihmisen stressiä. Stressi taas on omiaan li-

säämään ihmisen altiutta monenlaisiin terveysongelmiin, kuten esimerkiksi diabetekseen ja sydänsairauksiin.

Yksinäisyys alati lisääntyvänä ongelmana on huolestuttavaa – etenkin vanhusten yksinäisyys. Yksinäisyys lisää myös masentuneisuutta. Kirjahyllyn pieni lääkärikirja taas kertoo huolestuttavan asian masennuksesta. Masennus on kirjan mukaan elimistöä kuormittavan stressin aiheuttama aivojen ja keskushermoston tulehdustila. Kaikki siis vaikuttaa kaikkeen – etenkin terveydestä puhuttaessa.

Huovinen jatkaa autoradiossa ja kertoo tieteellisestä tutkimuksesta. Sen mukaan toisten puolesta toimiminen – esimerkiksi hyväntekeväisyys ja hyvät teot, edistävät terveyttä estämällä ja vähentämällä elämisen haitallista tulehdusvastetta. Auttajien ja hyvää tekevien kokemana tyytyväisyyden tai onnellisuuden tunne näin siis edistää myös heidän omaa terveyttään. – No niin, siinä se

kannustin nyt sitten tuli: Jos siis teen hyvää toiselle, teen hyvää myös itselleni – upeaa!

Suomen mielenterveysseuran verkkosivuilta löytyi artikkeli, jossa painotettiin muun muassa sitä, että ”yhdelläkin riittävän läheisellä ihmisuhteella on merkitystä ihmisen hyvinvointiin”. Tämä taas muistuttaa meitä siitä, että ihmisen ei todellakaan ole hyvä olla yksin – sehän on peräti hengenvaarallista.

” Jos teen hyvää toiselle, teen hyvää myös itselleni.

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä



ALUKSI

Professori Huovinen lopettaa pakinansa autoradiossani toteamukseen: ”Pitäkäämme siis hyvää huolta lähimmäistämme. Näyttää nimittäin siltä, että näin pidämme myös parempaa huolta itsestämme.” – Kiitos professori! Tuon lauseen minä haluan uskoa todeksi. Minä haluan uskoa hyvän tekemisen terveyttä edistävään vaikutukseen – vaikka sitten henkeni edestä.

Henri Kirkanen

SATTUVAT SANAT

■ ”Aprikoin siinä joutessani, että tätäköhän se puusepän poika tavoitteli: smaragdein koristeltuja Raamattuja, hopeista ehtoollisasioita ja marmorialttareita. Tarvitsemme me ihmiset tätä aistiaksemme Pyhän? Minun on vaikea ymmärtää, että ainakaan Jumala tarvitsisi kaikkea tätä kimaltavaa.”
Pappi, toimittaja **Hanna Paavilainen**, Vantaan Lauri 22/2014

■ ”Naimalupaa ja muita oikeuksia tärkeämpää nuorille tuntuu olevan yhteinen sukupolvikokemus. Riparilla on odotusarvona, että leirillä on kivaa. Rippikoulun säilyvä suosio kertoo siitä, että monen kohdalla tämä on toteutunut. Oli leiri sitten lopulta ”ihan mahtava” tai ”ihan ookoo”, on se kuitenkin arjesta eroava, yhteinen kokemus.”

Päätoimittaja **Ulpu Sarlin**, Esse 32/2014

■ ”Kun kunnan ihmisen vaatimukset ovat kiristyneet, moni kokee häpeää riittämättömydestään. Nykyvanhemmat tuntevat koko ajan syyllisyyttä, vaikka he leikkivät lastensa kanssa enemmän kuin mikään sukupolvi.

”Latte-äitejä” eli hoitovapaalla olevia äitejä syyllistetään siitä, että he istuvat kahvilassa lastensa kanssa. Heidät kuvataan vapaamatkustajiksi, jotka loisivat evätkä tee oikeaa työtä. Suomalainen synnyttynyt nainen tekee kuitenkin pisimmän työuran koko Euroopassa.”

Kansanedustaja **Anna Kontula**, Sana 33/2014

■ ”Maailman tapahtumille tuntuu voivan kovin vähän. Sodasta ja rauhasta päätetään sellaisissa saaleissa, joihin tavallisella kansalaisella ei ole pääsyä. Apatiaan vaipuminen on kuitenkin virhe, joka johtuu osin vääristä arvioista. Meillä on taipumus yliarvioida päättäjien persoonien vaikutusta tapahtumien kulkuun. Vastavasti aliarvioimme ulkopolitisten vaikuttimien, kuten olosuhteiden, merkitystä ihmisen tekemien ratkaisuihin.”

Vs. toimituspäällikkö **Tommi Sarlin**, Kirkko ja kaupunki 30/2014

KANNEN KUVAT

■ Ylioppilaskylä on ollut monien opiskelijasukupolvien ensimmäinen kiintopiste Turussa. Kylässä on tällä hetkellä noin 3500 asuntopaikkaa, mutta vuosikymmenien aikana siellä on asustanut enemmän ihmisiä kuin keskiuudessa suomalaisessa kaupungissa. Kuva Jussi Vierimaa

KUUKAUDEN SANA

Saksalainen, norjalainen ja lappalainen

Perikunta aina ihmettelee intoami automatkoihin ja leirintäalueisiin. Muistavat suosittelua sijaan lentämistä ja hotelleja. Sanon, että viihdyn parhaiten leirintäalueilla. Nautin niiden tunnelmasta. Nievevät vastaukseni, mutta kokene, etteivät ymmärrä.

Leirintäalueella tai leirintämatkalla tapahtuu vuoropuhelua, joka viestittää. Se on toisenlaista kuin lentokentällä ja hotelleissa. Tässä vuoropuhelussa toisen maailmaan tulee kurkistettua niin, että oma maailma virkistyy.

Muutama ihminen kesän matkalta jäi pyörimään mieleen vielä syksylläkin, kuten se Kristiinankaupungin leirintäalueen berliiniläisen, Tomion leirintäalueen miestensaunan norjalainen ja Tunturilapin jokivarressa sijainneen P-paikan lappa(i)lainen.

Saksalainen ihmetteli lukittuja kirkonovia. Lisäksi tosin pikavauhtia, ettei kuulu kirkkoon, mutta että tykkäisi katsella kirkkoja, kuulemma ihan vaan kulttuurin kannalta. – Genau.



No, mitä he minulle antoivat?

Se lappalainen osasi elää. Olisittepa nähneet sen tukevan otteen elämässä. Osasi helppävään palkita itsensä ja puolisonsa ulmareisulla ja armahtaa karjansa Brysseliin. Oli säilyttänyt terveen järjen ja kiitollisen mielen. Norjalainen taas säilytti ajatukseni kotinurkista avarammille aloille. Kun mä kärsin, se tekee sitä kaikkialla. Missään ei enää ole kärsimyksestä vapaata reservaatia. Huomasin, että jaamme saman huolen: ilmasto on muutoksessa. Entä saksalainen, hän joka arveli minun olevan autokappias? Hän oli menettänyt uskonsa kirkkoon, mutta olisi kuitenkin halunnut nähdä alttarin.

Miksi hän olisi halunnut nähdä alttarin? Tähän asti täällä meilläkin on kysytty, miksi ihmiset eivät halua kuulua kirkkoon? Kannattaisiko tämän sijaan kysyä, miksi monet, jotka sanovat hukanneensa uskonsa, kuitenkin haluavat nähdä alttarin? Ja voisiko vielä kysyä, mitä he näkemästään ovat valmiit maksamaan?

Heikki Mäntylä
Henrikirkanen seurakunnan kirkkoherra

28.8.2014 46. vuosikerta ■ **Julkaisija** | Utgivare Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä | Åbo och St Karins kyrkliga samfund. Ilmestyy 11 kertaa vuodessa. Seuraava 25.9.2014 ■ **Kustantaja** Kotimaa Oy ■ **Toimitusneuvosto** Anni Itähaara, Pasi Ahola, Mia Henriksson, Lauri Palmunen, Harri Raitis, Ann-Mari Rannikko, Aiju von Schönerman, ■ **Päätoimittaja** Paula Heino, paula.heino@evl.fi ■ **Toimitusneuvosto** Mervi Sipilä-Koski, mervi.sipila-koski@evl.fi ■ **Toimittajat** Henri Kirkanen, Leena Koski ja Vivi Vihanto ■ **Seurakunnan ilmoitukset** turku.tiedotus@evl.fi ■ **Taitto ja kuvankäsittely** Erkki Kiiski ja Kotimaa Oy ■ **Ilmoitusmarkkinointi** Minna Zilliacus, puh. 020 754 2361, 040 774 7777, minna.zilliacus@kotimaa.fi ■ **Jakelu** Itella oyj ■ **Jakeluhuomautukset** Timo Karonen, p. 0207 542267

Toimitus
Tiedotustoimisto,
Eerikinkatu 3
PL 922, 20101 Turku
puhelin (02) 261 7111
turku.tiedotus@evl.fi
www.turunseurakunnat.fi



KOTIMAA

Kehitysvammaistyötä Turussa 50 vuotta

Taivalta juhlietaan sanoin, kuvin ja sävelin

Seurakunnan kehitysvammaistyö alkoi Turussa 50 vuotta sitten. Taivalta muistellaan 20.–21. syyskuuta valtakunnallisessa kirkkopyhähujlassa teemalla Kiitos – Tack!

● **Tapahtumassa näkyy** keskeisesti kehitysvammaisten taitelijoiden taide, tanssi ja musiikki. Messukeskussessa on esillä Erytystaidetta Luojan virrassa –näytely, jonka toteuttaa Taidekeskus Into ry. Teoksista voi nauttia jatkonaäytelyssä vielä loka-marraskuussa Henrikirkkossa (tästä lisää seuraavassa Kirkko ja me -lehdessä). Taideteokset ovat syntyneet Turun suomenkielisen työväenopiston erityistä tukea tarvitsevien harrastepiirilaisten kursseilla. Yksi esimerkki taiteesta on tapahtuman tunnus, Tiina-Elina Nurmisen Pyhämeikko-teos.

Piispat mukana

Tapahtuma alkaa tervetuloessulla Turun tuomiokirkossa lauantaina 20. syyskuuta klo 18. Arkkipiispa **Kari Mäkinen** esittää messussa lähtösiunauksen.

Varsinainen juhla on Turun messuja kongressikeskuksessa sunnuntaina 21. syyskuuta. Klo 10 vietetään juhla-messuja, jonka jälkeen on lounas ja kakkukahvit klo 11.45–13. Klo 13.30 alkaa päiväjuhla, jossa on mukana piispa **Kaarlo Kalliala**. Tervehdysten-

se juhlaan tuo muun muassa Turun kaupunginhallituksen puheenjohtaja **Minna Arve**. ”Kävelykonserthin” juhlaväelle esittää **SU-MU Big Band** klo 12.30–13.15. Juhlassa esiintyvät Toivolan Musiikan ja lasten luovan tanssin ryhmä. Historiamuistoja nähdään vanhojen valokuvien avulla. Turussa toimintu sisar **Elli Jokinen** oli Suomen ensimmäinen kehitysvammaisten diakonissa ja ”Ellin nuoret” olivat vapaaehtoisia opiskelijoita.

Ellin nuoret ovat nykyisin noin 70-vuotiaita. Heitä on myös kutsuttu juhlaan. Vuosi 2014 on tuplajuhlavuosi, sillä kehitysvammaistyö täyttää 50 vuotta ja seurakuntayhtymän diakoniatyö 60 vuotta.

Tule auttamaan

Suurella sydämellä –nettisivun kautta voi ilmoittautua eri tehtäviin vapaaehtoistyöhön juhlaan: <http://turku-suurellasydamella.fi/> Turun Diakoniamattimituskeskuksella. Opiskelijat tulevat juhlaan hoitamaan tulkkausta viitotulle kielelle.

Kehitysvammaisten valtakunnalli-



Tiina-Elina Nurmisen Juhlameikko-teos valittiin tapahtuman tunnukseksi.

nen kirkkopyhää kokoa Turkuun noin 600 osallistujaa, kehitysvammaisia henkilöitä ja heidän omaisiaan. Kirkkopyhiä on vietetty yli 40 vuoden ajan vuosittain eri puolilla maata. Tapahtuman järjestävät Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän kehitysvammaistyö, Varsinais-Suomen erityisluottopöytä alueen seurakuntien kehitysvammaistyö ja Turun Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry. Turun tapahtumaan voi ilmoittautua vielä muutaman päivän eli 31.8. asti www.turunseurakunnat.fi > Ajankohtaista > Kehitysvammaistyö 50 v

PH

Vielä ehtii ehdokkaaksi seurakuntavaaleissa

Listat valmiiksi 15. syyskuuta mennessä

● **Seurakuntavaalien** ehdokaiden rekrytoinnissa on alkanut loppukiri. Seurakuntien luottamushenkilöt päättävät rahan jaosta, työntekijävalinnosta, uuden toiminnan käynnistämisestä ja vaikkapa vanhasta toiminnasta luopumisesta. Seurakuntavaaleissa valittavat luottamushenkilöt valitsevat myös kirkolliskokousedustajat. Ehdokkaaksi vaaleihin tarvitaan siis kaikenikäisiä ja eri tavoin ajattelevia seurakuntalaisia, jotta päättäjinä olisi monipuolinen joukko naisia ja miehiä.

Turussa ja Kaarinassa seurakuntalaiset äänestävät kaksissa vaaleissa samalla kertaa. Oranssilla värillä merkityiltä listoilta valitaan jäsenet kunkin seurakunnan seurakuntaneuvoston ja valkoisilta listoilta seurakuntien edustajat seurakuntayhtymän yhteiseen kirkkovaltuustoon. Ehdokkaana voi olla molemmista vaaleista tai vain toisista. Kirkkovaltuusto valitsee jäsenet yhteiseen kirkkoneuvostoon.

Vaalien ehdokaslistat tulee jättää syyskuun 15. päivään mennessä. Ehdokaslistoja kokoavat useat puolue-

taistaiset ryhmittymät sekä muutamat muut ryhmät. Seurakuntien viestintä on koonnut tietoja listojen yhteyshenkilöistä, joille voi ilmoittaa kiinnostuksesta lähettää ehdokkaaksi. Tietoja ehdokaslistoista löytyy osoitteesta www.turunseurakunnat.fi/seurakuntavaalit.

Ehdokkaaksi voi ryhtyä myös perustamalla oman valitsijajhdistuksen. Oman valitsijajhdistuksen perustamiseen on ohjeita osoitteessa www.seurakuntavaalit.fi ja apua tarjoavat myös seurakuntien vaalilautakunnat ja seurakuntien keskusrekisteri. Ohjeita ja yhteyshetietoja voi myös projektitiedottaja Kerttu Palmuseita, p. 040 341 7700.

Seurakuntavaalien ehdokasasetelu päättyy maanantaina 15.9. klo 16. Tuolloin valitsijajhdistysten perustamisasiakirjat tulee olla toimitettuina seurakuntayhtymän keskusrekisteriin (Eerikinkatu 3, katutaso). Perustamisasiakirjoja otetaan vastaan maanantaina 15.9. klo 12–16 myös kirkkoherrojen työhuoneissa seurakuntien virastotalon kuudennessa kerroksessa.

Ehdokkaat esille vaalikoneessa

● **Seurakuntavaaleissa** omaa ehdokastaan etsivän avuksi tulee taas vaalikone, joka toteutetaan yhteistyössä MTV:n ja ZEF:n kanssa.

Ehdokkaiden mielipiteistä kiinnostunut vastaa vaalikoneen kysymyksiin ja kone kertoo, kuka ehdokkaista on vastannut kysymyksiin samalla tavalla. Kaikkien ehdokkaiden vastauksia voi vertailla keskenään ja näin etsiä itselle sopivinta ehdokasta. Vaalikone on valtakunnallinen, mutta kysymyspatteristoon tulee yksi

seurakunnan paikallisia asioita koskeva kysymys.

Ehdokkaat saavat ohjeet vaalikoneeseen vastaamiseen sähköpostitse maanantaina 22.9. ja aikaa vastaamiseen on 3.10. asti. Vastaminen tapahtuu kirjautumalla vaalikoneeseen omalla henkilökohtaisella tunnuksetta. Vaalikone ZEF lähettää ehdokkaille muiden ohjeiden mukana. Äänestäjille vaalikone aukeaa 13.10. eli kaksi viikkoa ennen ennakkoäänestyksen alkua.

Mikäli ehdokas ei pääse osallistumaan kuvauspäivään, voi ilmoittautua kuvattavaksi lauantaina 20.9. klo 11–15. Ilmoittautumiset varapäivään kerrtu.palmunen@evl.fi tai p. 040 341 7780.



Timo Järven

Katariinaan uusi kirkkoherra

Kolmen ehdokkaan vaalinäytteet syyskuussa

● **Katariinanseurakunnassa** järjestetään kirkkoherranvaali lokakuun ensimmäisenä sunnuntaina, ennakkoon vaaliuurnille pääsee jo sitä edeltävällä viikolla. Seurakuntalaiset valitsevat tuolloin uuden kirkkoherran kolmen ehdokkaan joukosta.

Ehdokkaat antavat vaalinäytteen Pyhän Katariinan kirkossa klo 10 alkavissa jumalanpalveluksissa. Ensimmäisellä vaalisijalla olevan Ruskon kirkkoherra Pasi Salmisen vaalinäyte on 7.9. Toisella vaalisijalla olevan Matti Kaipaisen vaalinäyte on 14.9. Kolmannella sijalla ole-

va Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän ja seurakuntien kehittämissä hankkeen projektityöntekijä **Leena Kairavuo** antaa näytteensä 21.9. Lisäksi ehdokkaat saarnaavat oman vaalinäytteensä jälkeen Varissuon kirkossa klo 12 alkavissa jumalanpalveluksissa, minkä jälkeen he ovat tavattavissa kirkkokahvilla.

Kirkkoherraehdokkasiin voi tutustua myös Varissuon kirkolla sunnuntaina 28.9. järjestettävässä vaalipaneelissa. Paneeli pidetään kirkossa klo 12 alkavan jumalanpalveluksen ja sitä seuraavien kirkkokahvien jälkeen noin klo 13.30.

Kirkkoherranvaali toimitetaan Pyhän Katariinan kirkossa sunnuntaina 5.10. jumalanpalveluksen jälkeen klo 11–20 välisenä aikana. Äänestyspäivänä järjestetään bussikuljetus Varissuolta Pyhän Katariinan kirkolle normaalin kirkkobussireitin ja aikataulun mukaisesti. Ennakoöänestys järjestetään vaalipäivää edeltävällä viikolla Varissuon kirkolla maanantaina 29.9. klo 12–20, Hurtivuoren seurakuntakodilla tiistaina 30.9. klo 15–18, Hannunintun seurakuntatalolla tiistaina 30.9. klo 15–18 ja Katariinan pappilassa keskiviikkona 1.10. klo 15–8.

Äänioikeus kirkkoherran vaalis- ta ennen vaalipäivää 18 vuotta täyttävillä kirkon jäsenillä, jotka on merkitty Katariinanseurakunnan jäseniksi viimeistään 27.7.2014.

Seurakuntalaisille päin kirkkoherran työssä korostuu hengellinen

ulottuvuus. Hallintoasioiden hoitamiseen kuuluu kuitenkin merkittävä osa työajasta. Työyhteisön esimiehenä toiminen ja seurakuntaneuvoston puheenjohtajuus vievät paljon aikaa. Seurakuntayhtymässä kirkkoherrat osallistuvat lisäksi yhteisen

kirkkoneuvoston kokouksiin, joissa käsitellään yhtymän ja myös uuden seurakuntien asioita.

Katariinanseurakunnan edellisen kirkkoherra **Matti Hervonen** jäi eläkkeelle tämän vuoden alusta.



Timo Jäkonen

Perinteinen ja uutta luotaava. Keskiäikainen Pyhän Katariinan kirkko ja sen kinaloon rakennettu Ylioppilaskylä muistuttavat konkreettisella tavalla siitä, miten muuttuvassa yhteiskunnassa kirkko toimii. Seurakunnan toinen kirkko sijaitsee Varissuolla, joka on yksi Suomen kansainvälisimmistä lähiöistä.

Kuka, mitä, miksi?

● **Kirkko ja me -lehti** esitti vaalisijalle asetetuille kirkkoherraehdokkaille seuraavat kysymykset, joiden avulla pyrimme antamaan vaalin päättäjille eli seurakuntalaisille lisää tietoa äänestyspäätöksen tueksi. Lisätietoa ehdokkaista saa vaikkapa kuuntelemalla heidän vaalinäytteenä tai osallistumalla vaalipaneeliin. Myös ehdokaiden verkkosivuilta kannattaa vierailla.

- 1 Millaisia haasteita ja mahdolluuksia näet Katariinan monimuotoisessa seurakunnassa?
- 2 Miten luonnehtisit itseäsi johtajana?
- 3 Seurakunnan toimintamäärärahat ovat vähentyneet. Minkälaisia toimintatapoja suosisit?
- 4 Millaista yhteistyötä odotat luottamushenkilöiden ja seurakuntayhtymän kanssa?
- 5 Mitä teet vapaa-aikanasi?

Pasi Salminen, s. 1962
Ruskon kirkkoherra

1 Haasteita Katariinassa on monia. Ehkä yksi keskeisimpiä on jäsenten tavoittaminen. Moni ei välttämättä tiedä, mitä seurakunnassa on tarjolla. Pitää järjestää kiinnostavaa toimintaa.

Katariinalla on hyvä mahdollisuus tulla tutuksi. Kaksi kirkkoa, pitkä seurakunnallinen kulttuuriperinne, hyvät toimintatilat sekä osaava työntekijäjoukko saavat yhdessä paljon aikaan.

2 Olen keskustelevalta johtaja. Jaan vastuuta ja arvostan ammattiosaamista. Satsaan paljon työyhteisön hyvinvointiin. Työntekijäkokouksissa muistutan usein, että työpaikan

pitää olla sellainen, että aamulla on kiva lähteä töihin.

Olen hengellinen johtaja. Tämä kuuluu kutsumukseeni toimia pappina. Jeesus sanoi olevan paimen. Paimen huolehtii laumansa ravinnosta, turvallisuudesta ja suunnasta. Tässä on esikuvani.

3 Sellaisia, joissa toteutuu yhteisöllisyys ja osallisuus. Tarvitaan paikallistason ajatusmaailman muutosta ja vakavaa pohdintaa siitä, mikä seurakunnassa on keskeistä.

Muutos alkaa pienistä teoista. Kun Vahdon seurakunta liitettiin vuonna 2009 Ruskoon, lakautimme johtokunnat ja siirryimme tukiryhmään, joista Vahdolla oli hyviä kokemuksia. Lap-

si- ja perheyön tukiryhmä on osoittautunut erittäin toimivaksi. Vanhemmat eivät enää vain nuiji päätöksiksi vietäviksi kirkkoneuvostolle, vaan tulevat mukaan toteuttamaan tapahtumia. Seurakunta tulee lähemmäksi perheiden arkea ja samalla säästetään rahaa!

4. Odotan rakentavaa, keskustelevalta ja iltosella yhteistyötä. Olen luonteeltani erittäin joustava, mutta samalla myös jämäkkä ajamaan oman seurakuntani ja työntekijöiden puolta positiivisessa hengessä.

Seurakunnan edun mukaista on, että kirkkoherran ja kirkkoneuvoston välillä on luottamus. En muista tilannetta, jolloin olisin riitautunut luottamushenkilön kanssa. Luottamushenkilöllä



on oikeus saada tietoa seurakunnan asioista. Kaiken pitää olla rehellistä ja avointa.

Seurakuntayhtymä on parhaimmillaan silloin, kun sen rakenne palvelee seurakuntalaisia ja kirkon missiota. Odotan rakentavaa yhteistyötä, jossa voidaan ja uskalletaan keskustella asioiden oikeilla nimillä.

5. tärkeitä. Soitan ja laulan Viis papeista -yhtyeessä. Pelään poikieni kanssa sähköä ja ulkoilen mm. koirieni kanssa. Vanhin poikani houkutteli minut Crossfitiin, joten uusia haasteita on edessä. Kesäisin nautin merellä olemisesta.

www.pasialminen.fi

Matti Kaipainen, s. 1959
Harjavalan kirkkoherra

1 Haasteet: a.) Välttää Jumalan rakkautta ja evankeliumia ymmärrettävällä tavalla. b.) Löytää uusia vapaaehtoisia seurakuntatyön rikkauksiksi ja voimavaraksi. c.) Innostaa hyvän yhteishengen luomista. d.) Vaalia vanhaa hyvää perinnettä nykyaikaisin keinoin.

Mahdollisuudet: a.) Löydetään elämälle kestävä perusta. b.) Rohkaistaan ja tuetaan heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä. c.) Koetaan yhteisen uskon ihmettä. d.) Rakennutaan Jumalan luomana ihmisenä ja välitetään lä-

himmäisen rakkautta.

2 Olen optimistinen, kuunteleva ja rauhallinen esimies. Johtamisen näen palvelutehtävänä, jonka tarkoituksena on luoda innostava ja eteenpäin pyrkivä ilmapiiri. Haluan rohkaista, kannustaa ja tukea työntekijöitä, jotta he kokisivat oman tehtävänsä tärkeäksi.

3 Tärkeintä on seurakunnan perustehtävien huolehtiminen eli kutsua ihmisiä armollisen Jumalan yhteyteen ja auttaa heitä löytämään elämälleen kestävä perusta.

Tähän sisältyy myös uusien toimintatapojen luomista ja kokeilua. Perustehtävän hoitami-

nen etsii aina uusia kanavia. Uudenlaiset messut, vapaehtoisten kouluttaminen, etsivä diakonia- ja nuorisotyö ovat tapoja, joilla tavoitetaan ihmisiä nykypäivän seurakunnan yhteyteen.

4. Odotan avointa, rehellistä ja eteenpäin katsovaa yhteistyökkyä. Oman haasteensa luo hallintokulttuuri ja siinä toimivat ihmiset. Kun on useita ihmisiä päättämässä toiminnasta ja taloudesta, niin väistämättä seurakunnan parasta katsotaan monesta eri suunnasta.

Olen huomannut, että joustavuus ja hyvä taito vievät asioita eteenpäin. Hyvässä yhteishenges-

sä vaikeidenkin asioiden kanssa tullaan toimeen.

Kirkon organisaatiorekenteet ovat muutoksen alla. Tulevaisuudessa tarvitaan entistä enemmän rohkeaa ja ennakkoluulotonta asennetta päätöksenteossa. Uskon että tulevat luottamushenkilöt ovat avainasemassa tässä muutoksessa.

5. Rakkain harrastukseni on lukeminen. Uinti, hiihto ja kuntosalilla kuuluvat myös harrastuksini. Marjastamme vaimoni kanssa yksiyöisin intohimoisesti.

www.mattikaipainen.com



Leena Kairavuo, s. 1975

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän ja seurakuntien kehittämissä hankkeen projektityöntekijä

1 Katariinanseurakunnan alueella on aktiivisia toimijoita, joiden kanssa voi tehdä yhteistyötä. Opiskelijatyö ja monikulttuurisuus ovat mahdollisuuksia kehittää seurakuntaa avoimemmaksi ja vastaanottavamiksi. Hengellinen monimuotoisuus on rikkaus. Seurakunnan tulevaisuus on lapsissa ja nuorissa ja tämän täytyy näkyä käytännössä.

Haasteina näen seurakunnasta etäännyneiden seurakuntalaisten tavoittamisen, työntekijöiden ja luottamushenkilöiden yhteistyön toimivuuden sekä seurakuntalaisten vaihtuvuuden.

2 Olen luonteeltani diplomaattinen, mutta tarvittaessa napakka. Kykenen selkeään päätöksentekoon. Työskentelyni on päämäärätietoista. Tartun toimeen ja hoidan sen, minkä olen luvannut. Edellytän myös, että työntekijät hoitavat työnsä hyvin. Minulla on hyvät ongelmanratkaisutaidot ja hahmotan kokonaisuuksia sekä osaan organisoida. Hyvän yhteishengen luominen on minulle tärkeää. Olen kannustava ja annan usein palautetta. Olen innostunut seurakuntatyöstä ja työyhteisön motivoimisesta. Kirkkoherrakokemukseni on antanut valmiuksia kirkkoherran laaja-alaisen työn hoittamiseen.

3 Seurakunnan rikkaus ovat seurakuntalaiset sekä innostuneet ja motivoituneet työntekijät ja luottamushenkilöt. Ihmisten kohtaa-



min kysyy enemmän taitoa kuin rahaa. Esimerkiksi jumalanpalveluselämä on mahdollista monipuolista periaatteellisilla ratkaisuilla, hyvällä kausisuunnittelulla ja sillä, että otetaan seurakuntalaiset mukaan tekemään eri ikäryhmiä tavoittavia messuja. Kuuntelemalla seurakuntalaisia ja seuraamalla aikaa voimme luoda uusia rakkaita tapoja tavoittaa ihmisiä.

4. Seurakunnan hallinnon ja toiminnan suhteen kannalta on ensiarvoisen tärkeää luoda hyvät ja luottamuskelliset välit luottamushenkilöiden kanssa. Luottamushenkilöiden henkilökohtaiset taidot ja osaaminen lisäävät seurakunnan resursseja. Odotan, että luottamushenkilöt käyttävät taitojaan ja vahvuuksiaan seurakun-

nan rakennukseksi ja työntekijöiden tueksi sekä tutustuvat seurakunnan työhön myös toiminnan kautta.

5. Odotan seurakuntayhtymän talous- ja kiinteistöhallinnon, tiedustustoimiston, it-osaston, hautaus-toimen, keskusrekisterin ja yhteisten työmuotojen osaamista mahdollistamaan sen, että seurakunnissa voidaan keskittyä seurakuntalaisten hyvään palvelemiseen ja perustyöhön.

Seurakuntatyö on niin kokonaisvaltaista, että se on myös elämäntapa. Tapaan ystäviä ja sukulaisia ja vietän aikaa perheen parissa. Laulan Turun Tuomiokirkon kuorossa.

www.leenakairavuo.fi

Kotiehtoollinen on papille kunniatehtävä

● **Kun omat voimat** eivät kanna kirkkoon saakka, voi ehtoollisen tilata myös kotiin. Turun ja Kaarinan seurakuntien papit saavat säännöllisesti pyyntöjä kotiehtoollisesta ja lähtevät joka kerta hyvillä mielin matkaan.

Kotiehtoollinen on papille tärkeä työtehtävä, johon tartumme aina mielellämme. Meillä ei koskaan ole niin kiire, ettemme ehtisi tuomaan ehtoollista sitä tarvitsevalle, kappalainen **Sari Lehti** Tuomiokirkkoseurakunnasta korostaa.

Lehden mukaan osa seurakuntalaisista arastelee kotiehtoollisen pyytämistä ja ajattelee, että siitä koituisi papille liikaa vaivaa yksittäisen ihmisen takia.

– Päinvastoin. Pyyttämällä kotiehtoollista ilahduttaa myös pappia, Lehti korostaa.

Kotiehtoollinen on tarkoitettu jokaiselle seurakuntalaiselle, joka ei jostain syystä kykene lähtemään kirkkoon ehtoollista nauttimaan. Ehtoollista pyydettäessä kukaan ei kysy kotiehtoollisen syitä, vaan jokainen pyyntö on yhtä arvokas ja yhtä lailla toteutettavissa. Silloin kun ihminen kokee tarvitsevan sa pappia, on pappi aina myös val-

mis tulemaan ihmisen luo – olipa syy tai tarve mikä hyvänsä.

– Jos kristitystä tuntuu siltä, että hän tarvitsee ehtoollista, hän on arvokas sen myös saamaan ilman sen kummempia selityksiä tai perusteita, Lehti kiteyttää.

Kotiehtoollinen noudattaa tuttua kaavaa

Kotiehtoollisella noudatetaan messusta tuttua ehtoolliskaavaa, joskin hieman lyhennettynä ja tarpeen mukaan tilanteeseen sovitettuna. Useimmiten kotiehtoollisen kaavaan kuuluu virsi tai pari, rippi, raamatunlukua ja mahdollisesti puhe sekä Isä meidän -rukous ja itse ehtoollisen vietto. Suppeimmillaankin se sisältää vähintään ripin, ehtoollisen asetustan, Isä meidän -rukouksen ja ehtoollisen.

– Kaavaa sovelletaan kotiehtoollisella aina kulloisenkin tarpeen ja tilanteen mukaan. Usein kotiehtoollisikäynnillä istumme myös kahvipöydässä ja juttelemme yhdessä joko ennen tai jälkeen ehtoollisen vieton, Lehti kertoo.

Ehtoollisen voi nauttia kodin seinien sisäpuolella myös yhdessä lä-



Ehtoollisvälineet kulkevat papin mukana pienessä laukussa. Kappalainen Sari Lehti on tottunut tarvittaessa jakamaan ehtoollista vaikka olohuoneen pöydän ääressä.

heisten ja itselle tärkeiden henkilöiden kanssa. Esimerkiksi sairausvuo- teella ehtoollisen viettoon osallistuvat usein henkilön itsensä lisäksi muutkin läsnä olevat seurakuntalaiset.

Papit käyvät ehtoollisvierailuilla kotien ohella muun muassa vanhainkodeissa ja palvelutaloissa. Sai-

raaloissa henkilökohtaisen ehtoollisen jakamisesta huolehtivat yleensä sairaalapapit.

Kotiehtoollista voi pyytää soittamalla virastoaikaan oman seurakunnan seurakuntasihteerille. Tutun papin kanssa kotiehtoollisesta voi toki sopia myös henkilökohtaisesti puhelimella tai kasvokkain kohdassa.

Sovittuna ajankohtana pappi pakkaa ehtoollislevän, -lautasen, pienen ehtoollisviinipullon ja -pikarin matkaehtoollispakkiinsa ja suuntaa kohti toivottua osoitetta.

Yleensä aika kotiehtoolliselle sovitaan noin viikon tai parin päähän pyynnön saapumisesta. Joskus kuitenkin tilanne on niin kiireellinen,

että ehtoollista kaivataan paljon nopeammin. Silloin kaikki tavarat puotavat kädestä ja matkaan lähdetään heti. Pappi on ihmisen tavoitettavissa ja kohdattavissa juuri silloin, kun hänen apuaan tarvitaan – sekä suuren ilon että suuren surun hetkellä.

Rita Suhonen

Testamentti on kaunis tapa auttaa

Suurelle osalle maailman ihmisistä suomalaisten pikkuraha on sellainen raha, joka saattaa muuttaa koko elämän. Jo pienelläkin osuudella omaisuudestasi voi olla suurempi vaikutus kuin ehkä uskoisitkaan.

Kun liität Kirkon Ulkomaanavun testamenttiisi, voit muuttaa kokonaisten perheiden elämää. Lapset pääsevät kouluun, nuoret saavat ammattikoulutusta ja naiset keinoja hankkia riittävä toimeentulo.

Testamentin teko ei ole vaikeaa. Asiakaspalvelumme auttaa sinua mielellään, voit tilata esitteen tai kysyä lisätietoja: 020 787 1201, lahjoittajapalvelu@kirkonulkomaanapu.fi, kirkonulkomaanapu.fi/testamenttilahjoitus



Jussi Viemäa



Turun ylioppilaskylä on yli neljäkymmenen vuoden aikana tarjonnut kodin tuhansille opiskelijoille. Monista vähemmän mairittelevista nimityksistä huolimatta Yo-kylän asunnot ovat säilyttäneet suosionsa. Hyvä sijainti, lyhyet välimatkat ja kohtuuhintaiset vuokrat houkuttavat yhä uusia opiskelijasukupolvja.

Misha Dellinger on opiskelijasuomisen konkari, joka on kokeillut lähes kaikkia Yo-kylän asuntotyypppejä. Tällä hetkellä hän viihtyy perheineen kolmiossa, jossa on oma pieni pihakin.

Ikinuori kylä keskellä kaupunkia

Millaista olisi asua samalla alueella neljäntuhannen lähes samanikäisen ja samassa elämäntilanteessa olevan kanssa? Miltä tuntuisi muuttaa yhteiseen kotiin kahden itselle ventovieraan kanssa? Tai jakaa kokkaus- ja ruokailuhetket keittiössä kaikkien samalla käytävällä asuvien parinkymmenen henkilön kesken? Mitä jos oma koti olisi niin pieni ja ankea, että sitä kutsuttaisiin yleisesti kansan suussa itsemurhayksiöksi? Tai ehkä sittenkin niin toimiva ja mukava, ettei siitä haluaisi muuttaa pois koskaan? Entäpä jos elämän ensimmäinen oma koti sijaitaisi itäsaksalaisenkesässä 1960-luvun betonibunkkerissa, jota kuitenkin turistien ja kulttuurihistorian harrastajien silmissä palvottaisiin rakennushistoriallisena helmenä? Kymmenettuhannen Turun ylioppilaskylän entiset ja nykyiset asukkaat tietävät vastaukset kysymyksiin.

Turun ylioppilaskylään muuttaa tänäkin syksynä 550 uutta opiskelijaa. He pakkaavat rakkaimmat tavaran vanhasta kodista mukaan matkaan, hakevat edullisen työpöydän ja starttipaketin keittiöön Ikeasta tai kirpputorilta ja asettuvat uuteen ympäristöön silmissään itsenäinen elämä kaikkein riemuineen ja vastuineen. He odottavat innolla luentojen alkua ja opiskelukaveriin tutustumista, ihastelevat uuden kotikaupungin runsasta vapaa-ajan tarjontaa vatsanpohjassa sekoi- ja jännitystä, toivoa ja pikkuriikkisen haikeutta. Osa viihtyy Ylioppilaskylässä vain hetken, toiset kotiutuvat sinne moniksi vuosiksi.

Lähellä ja toimivaa

Kun perniöläiset Karoliina Korpilahti ja Teemu Suoranta saivat kolme vuotta sitten kuulla ilouutisia opiskelupaikasta Turussa, oli yhteinen ajatus tulevasta opiskelukodista molemmille itsestään selvä. Nuori pari halusi asunon Ylioppilaskylästä ja pääsikin nopeasti muuttamaan yhteiseen kaksioon.

Turun ammattikorkeakoulussa opiskelevat 22-vuotiaat Karoliina ja Teemu ovat viihtyneet Ylioppilaskylässä hyvin. Jopa niin hyvin, ettei ajatus asunnosta vapailta markkinoilta kiehdo kumpaakaan ainaakaan ennen tutkinnon valmistumista.

— Tällä on paljon rauhallisempaa kuin mitä etukäteen pelkäsim-

me. Bileitä ei juuri ole näkynyt tai kuulunut. Meillä on tainnut käydä hyvä tuuri, sillä naapurimme ovat ilmeisesti yhtä hiljaisia ja rauhallisia kuin mekin, Karoliina pohti.

Parasta Ylioppilaskylässä on Karoliinan ja Teemun mielestä sen keskeinen sijainti. Kaikkialle pääsee pyörällä ja bussilla, keskustaankin vain kymmenessä minuutissa. Omalle autolle ei ole tarvetta.

— Hinta-laatusuhde on täällä kohdallaan. Asuminen on kohtuuhintaista ja vuokraan kuuluvat sähkö, vesi, viikoittainen saunavuoro sekä tehokas nettiyhteys. Verkko on niin hyvä, että pystyn tekemään vaivatta töitä kotoa käsin, yksityisyrittäjänä työskentelevä Teemu kertoo.

Luonto on Ylioppilaskylässä lähellä. Aurajoen rannat ja Halisten metsät kutsuvatkin Karoliinaa ja Teemua iltalenkille aina sopivan sään salliessa.

— Täällä on paljon todella kauniita ja vehreitä ulkoilureittejä. On ihanaa, kun lenkipolulle pääsee omalta kotiovelta, Karoliina huokaa. Ylioppilaskyläasumisen huonoina puolina Karoliina ja Teemu pitävät satunnaisia järjestyshäiriöitä. Viime vuosina puhuttaneita luteita ei Ylioppilaskylässä ole heidän tietojensa mukaan enää näkynyt, satunnaisia pyöräarkaita ja muita omituisia hiippareita sen sijaan silloin tällöin. Onneksi mitään niistä ei ole kuitenkaan osunut omalle kohdalle. Yhdessä on turvallista ja mukavaa asua ja liikkua vaikka öiseinkin aikaan.

Toinen opiskelijasuomisen harmillinen piirre on asukkaiden suuri vaihtuvuus. Moni asuu asunnossaan vain vuoden tai pari ja löytää sitten uuden kodin joko Ylioppilaskylän sisäältä, jostakin muusta Turun ylioppilaskylästä tai muista kohteista tai vapailta markkinoilta.

— Emme tunne ketään naapureita talostamme, mutta monia muita tuttuja meillä on kyllä Ylioppilaskylässä. Esimerkiksi siskoni ja luokkakaverini asuvat tässä lähellä, Karoliina kertoo.

Uusia tuttuja Karoliina on löytänyt myös asukastoimikunnan kautta. Se on asuinalueen yhteenliittymä, joka valvoo asukkaiden etuja ja järjestää asukkaalle yhteistä toimintaa kuten retkiä, saunavuoroja ja muita tapahtumia.

— Menenällä rohkeasti mukaan tutustuu uusiin ihmisiin ja oppii lisää Ylioppilaskylän toiminnasta. Asukastoimikunta sopii kaikille

asuinympäristöstään kiinnostuneille opiskelijoille, hän vinkkaa.

Kun kestävä kehitys opiskeleva Karoliina ja tietojenkäsittelytiedettä opiskeleva Teemu saavat parin vuoden päästä tutkintonsa valmiiksi, alkaa elämässä uusi vaihe. On etsittävä kummallekin sopiva työpaikka sekä uusi yhteinen asunto. Sen aika ei kuitenkaan ole nyt. Ylioppilaskylästä ei ole kiirettä lähteä maailmalle.

Yksinäisiä öitä itsemurhayksiössä

Turkulaisella Misha Dellingerilla on kokemusta Ylioppilaskyläelämästä jo 15 vuoden ajalta. 1990-luvun lopulla ensi kertaa Ylioppilaskylään muuttaneen Dellingerin tie on vienyt yksitöiden, kaksioiden ja soluasuntojen kautta omalla pihalla varustettuun tilavaan perhekolmioon.

— Muutimme Ylioppilaskylään vuonna 1999 Espoosta yhdessä tyttöstävani kanssa. Ensimmäinen yhteinen kämppämme oli kylän läntisessä osassa sijaitseva kaksio, jossa ei ollut patjaa lukuun ottamatta mitään huonekaluja. Se oli todella opiskelijaelämää kaikessa karuudessaan.

Opiskeluvuodet kuljettivat Mishaa ja hänen tyttöstävänsä asunnosta toiseen, välillä keikkatyöhön ulkomaille ja sitten taas Suomeen. Tuulti tulivat Ylioppilaskylän itä- ja länsipuoli, monet eri asunnot ja niiden yhteiset tilat.

— Länsipuolen yhteiskeittoliset yksiot olivat kiinnostavia paikkoja asua, mutta keittiöiden filis vaihteli kuitenkin paljon talosta toiseen. Kaverini talossa asui loistava porukka, joka loi hyvän yhteishengen ja ovat hyviä kavereita yhä tänäkin päivänä. He hankkivat yhteiseen keittiönsä sohvan, television ja videot ja pitivät siellä monia mukavia illanviettoja. Omassa yhteiskeittiössäni sen sijaan en tavannut juuri koskaan ketään, Misha muistelee.

Ylioppilaskylän konkari on ehtinyt asumisvuosiensa varrella kokeilla useampaankin kertaan pieniä 18 neliön asuntoja, jotka opiskelijoiden suussa kulkevat tänäkin päivänä itsemurhayksiön nimellä.

— Itsemurhayksiö oli kyllä nimen- seroinen. Se oli pieni koppi, jossa ainoa mediani kirjojen lisäksi oli radiomankka. Muistan yhä elävästi, miten valvoin öisin sängyssäni ja kuuntelin Yölinjaa. Juhlittuun tai muuten vaan valvotun yön jälkeen



Vaikka pääosa Yo-kylän asukkaista on nuoria aikuisia, elämäntilanteet vaihtelevat melkoisesti. Osa nuorista on vasta irtautumassa lapsuudenkodistaan, toiset sen sijaan ovat jo aloittamassa omaa perhe-elämäänsä.



Karoliina Korpilahti ja Teemu Suoranta ovat kolmen vuoden aikana ehtineet puntaroida asuinalueensa plussat ja miinukset. Lyhyt etäisyys keskustaan, hyvät verkkoyhteydet ja mukavat lenkkimaastot painavat plussan puolelle.

heräsin usein aamulla unenpöppörisenä kirkonkellojen soittoon, kun vastapäisellä Katarinan hautausmaalla laskettiin arkkua maahan, Misha muistelee.

Pihalekkejä perhekolmiossa

Opiskeluvuosien kuluessa tyttöstävä muuttui vaimoksi, asumismuoto yksiotä kaksioiksi ja yöradion sorina kotipihan linnunlauluksi.

— Muutimme Ylioppilaskylän itäiselle puolelle mukavaan kaksioon, jossa oli oma piha ja pieni puutarha. Asuminen tuntui luksukselta, ja siksi viihdyimmekin kodissamme peräti kymmenen vuotta.

Vaikka opiskelijalle riittää usein itsemurhayksiökin, tarvitsee kasvava perhe enemmän neliöitä ja mukavuuksia. Jäljittain Misha, hänen vaimonsa ja 1- ja 3-vuotiaat lapset päivittävätkin asumisvuotensa kaksioista perhekolmioon.

— Meillä on riittävästi tilaa, mukava asunto ja oma kiva piha. Vaikka asumme kerrostalossa, tuntuu siltä että asuisimme rivitalossa.

Ylioppilaskylässä asuu paljon lap-

siperheitä. Kesäviikonloppuisin parikymmentä eri-ikäistä lasta juokselee pihalla ja pienimmät taaperot yrittävät pysytellä isompien perässä. Seuraa löytyy aina ja omalla pihalla on turvallista leikkiä. Päiväkotejakin on kotikulmilla kaikkiaan kolme kappaletta.

— Asuminen täällä on mukavaa ja kohtuuhintaista, ja vaihtoehtoja löytyy kaikenkokoisiin tarpeisiin pienistä ja vaatimattomista yksioista aina suuriin ja hienoihin saunallisiin nelioihin.

Monen turkulaisen silmissä Ylioppilaskylä näyttää vain kokoomal- ta ankeita itäsaksalaistyylisiä betonilaatikoita. Harva tulee ajatelleeksi, että se on Suomen suurin yksittäinen opiskelija-asutokokonaisuus ja merkittävä rakennushistoriallinen ja arkkitehtoninen kohde. Jopa niin merkittävä, että Museovirasto inventoi 1960-luvun strukturalistista suunnittelua edustavan kylän läntisen osan yhdeksi valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä.

— Asuinvuosien mittaan oppii arvostamaan rakennuskokonaisuutta

ja katsomaan sitä uusin silmin. Kun osaa katsoa harmaiden betonitalojen taakse, näkee paljon kiinnostavia yksityiskohtia, Misha kertoo.

Ylioppilaskylän suunnitelleet arkkitehdit Jan Söderlund ja Erkki Valovirta halusivat luoda kohtaamis- ja yhteisöllisyyttä opiskelijoiden välille. Talojen sokkeloiset sisäpihat, portaiden talosta toiseen mutkittavat luhtikäytävät ja asukkaiden yhteiset kerroskeittöt on kaikki suunniteltu siten, ettei törmäämiseltä toiseen ihmiseen voi kylässä juuri välttyä.

Toisiaan voi kohdata myös talojen ja pihojen ulkopuolella. Ylioppilaskylän asuon monipuolinen kyläkauppa, baari, kebabioski ja kylpylä. Urheilukenttiä, ulko- kuntosali, koulu ja kirkkokin kylästä löytyy. Lähin opiskelijaravintola on vain kivenheiton päässä. Virkistysmahdollisuuksia riittää ja yliopistolle sekä keskustaan-kin on kohtalaisen lyhyt kävelymatka. Mutta puuttuuko kylän palveluvai-koimista vielä jotain?

— Posti on täällä todella kaukana. Ja olisihan Alkokin monen mielestä



kiva saada tänne itäpuolelle Turku, Misha heittää.

Kysynnän ja tarjonnan tasapainoilua

Turun ylioppilaskylä ei ole jämähtänyt kuusikymmentäluvulle, vaan kasvaa ja kehittyä kovaa vauhtia ajan vaatimusten mukaan. 1960- ja 1970-luvuilla rakennettua Ylioppilaskylää perusparannettiin urakalla vuosituhannen vaihteessa. Vastikään Helsingintien varteen kohosi näyttävä pyöreä tornitalo Ikituuri, ja uusia hyvin varusteltuja yksioita rakennetaan koko ajan lisää vastaamaan kasvaviin tarpeisiin. Tällä hetkellä kylässä asuu 3550 asukasta.

Turun ylioppilaskyläsihteerinä on kuitenkin tarjonnut kosolti hy-

luottamustehtävissä vuosia toiminut Misha tietää kuitenkin, että Ylioppilaskylän tulevaisuuden kehitys merkitsee jatkuvaa tasapainottelua vaihtelevan kysynnän ja tiukentuvien talouden normien välillä.

— Ylioppilaskylän suurin uhka on sen vuokra-asteen lasku. Opinto-tukeen tehtävät pienetkin muutokset näkyvät nopeasti Ylioppilaskylän suosiossa. Jos käy niin, ettei opintotuki riitä enää vuokriin, eivät opiskelijat muuta enää opiskelija-asuntoihin.

Aika näyttää siis, millaisia vuosia tulevaisuus tuo kylälle tullessaan. Lähes puolet elämästään siellä asuneelle Mishalle Ylioppilaskylä on kuitenkin tarjonnut kosolti hy-

viä asuinmuistoja varsin kohtuulliseen hintaan. Kotikulmiinsa kiintynyt Misha perheineen katsoo jo hienman kaihoisesti tulevaan. Lähivuosi- vaimon toisen tutkinnon valmistumisen jälkeen tulee eteen väistämättä päivä, jolloin nuori perhe joutuu jättämään tutut kotimaiset mat ja etsimään asuntoa Ylioppilaskylän ulkopuolelta.

— Tiedän jo nyt, että siitä tulee haastavaa. Miten ihmeessä löytää yhtä hyvää ja yhtä kohtuuhintainen koti, jossa kaikki palaset olisivat kohdallaan? Olemme jo vähän koteja katselleet, mutta vaikealta tuntuu muuttaa täältä muualle.

Rita Suhonen



Turun ammattikorkeakoulussa opiskelevat Karoliina Korpilahti ja Teemu Suoranta asuvat perhekaksiossa. Asukkaiden suuri vaihtuvuus tuntuu ikävältä, vaikka ympäristö on yllättänyt rauhallisuudellaan. Omia ystäviä on kuitenkin löytynyt opiskelukavereista ja asukastoiminnan kautta, asupa Karoliinan siskokin melkein naapurissa.

Församlingsvalet påverkar kyrkans moraliska linjer

Frågan om det samkönade äktenskapet blir hett diskussionsämne i höstens församlingsval. Det tror i alla fall Björn Nalle Öhman, kyrkoherde för Åbo svenska församling.

● **Genom kyrkovalet** väljer man i församlingsmedlemmar till kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige (om församlingen hör till en samfällighet). Fullmäktige bestämmer främst om kyrkans ekonomi men också i många fall om anställningar. Genom de människor som utgör församlingen formas också kyrkans etik och moral.

En moralisk skiljelinje som kan likställas med frågan om det samkönade äktenskapet var då prästämbetet äntligen öppnades för kvinnor. I förlängningen skedde det som ett resultat av församlingsvalet år 1986.

– Det gjordes helt enkelt genom att man valde in nya förtroendevalda i kyrkomötet som hade en sådan åsikt. Det samma gäller de aktuella frågor som nu diskuteras i samband med att riksdagen behandlar frågan om ett könsneutralt äktenskap, konstaterar Björn Nalle Öhman.

Öhman, ordförande i valnämnden i Åbo, anser att kyrkovalet är viktigt. Det är via val av förtroendevalda, eller genom att själv ställa upp som man påverkar inriktningen på arbetet i församlingarna.

– Det är viktigt att man lyssnar på medlemmarnas röst, på vad folk behöver av sin kyrka. Säkrlart kan man alltid ta kontakt direkt med en församling om man vill påverka den på något sätt, men via valet synliggörs församlingsmedlemmarnas åsikter i större skala, konstaterar Öhman.

Kyrkans ska vara teget före

Kyrkans mål är att verka på livets alla nivåer. Förutom jämställdhet för homosexuella inom kyrkan kommer också frågor gällande diakonin att få utrymme i höstens debatter, tror Öhman.

– Frågan om barnfostran, konfirmeringsarbete och om hur vi ska ta hand om de äldre är viktiga tyngdpunktsområden. I och med den nya äldrevården där planen är att äldre ska stanna hemma allt längre, kan det uppstå nya problem och behov. En äldre person kan lätt fastna där hemma, blir isolerad och helt beroende av hjälp utifrån, beskriver Öhman.

Eftersom kvinnor statistiskt sett lever längre än män har de nya planerna för äldrevården också beskrivits som en jämställdhetsfälla. I praktiken kan det att leda till att kvinnor i allt högre grad blir sina mäns hemvårdare. För kyrkan gäller det att alltid vara steget före samhället och forma sin verksamhet enligt de behov som finns och uppstår, anser Öhman.

Ju svårare byråkrati desto färre väljare

En utmaning för kyrkovalet är att mobilisera församlingsmedlemmarna till valurnorna. Som med de flesta val blir tröskeln att delta alltid högre ju mer komplicerad den byråkratiska strukturen är. Ett tydligt exempel är presidentvalet i förhållande EU-vallet. Det förra har knappast någon påverkan på landets lagstiftning medan det senare påverkar inrikes- såväl som utrikespolitiken på flera olika nivåer. Men röstprocenten är mildt sagt bakvänd: 72,8 % av Finlands röstberättigade röstade i presidentvalet år 2012 medan endast 40,9 % i årets EU-val.

Kyrkans gedigna byråkrati har tidigare ifrågasatts och förändringar är att vänta, men inte inför höstens val. Öhman anser att det alltid är ett problem om avståndet mellan beslutsfattare och medlemmar är för stort. Han anser ändå att det är viktigt att det finns demokratiska enheter på olika nivåer.

– Kyrkans byråkrati är demokratisk och har utvecklats under en lång tid. Överhuvudtaget är det ett bekymmer att stora organisationer kan tappa kontakten med sina medlemmar. I kyrkan har man ännu klarat av att bevara församlingar och kapellförsamlingar på de ställen som lämnats av posten banken och nu också på senare tid kommunerna. Avståndet yttar sig i att servicen blir sämre och förtroendet minskar. Jag hoppas att församlingarna och kyrkan är klokare och strävar efter att bevara kontakten till medlemmarna också i praktiken. Nätservice kan underlätta på många sätt men ansikte mot ansikte gäller vid de flesta kyrkliga förrättningarna och gudstjänsterna, säger Öhman.

Kyrkan är ett alternativ mot våldet

Medan bomberna faller över Gaza, förhållandet mellan Ukraina och Ryssland tillspetsas och starka högervindar sveper över kontinenten känns årets kyrkovalslogan ”Tro på det goda”, som en utmaning. För Öhman betyder det fram för allt att kyrkan måste profilera sig som en tydlig motkraft.

– Det är lätt att bli cynisk och gå med i den starka tävlingsmentaliteten. Kyrkan kan vara en motvikt, en plats där det finns rum för alla sorts människor, där alla kan hitta en plats. Jag hoppas också att kyrkan kan bidra med fredliga lösningar på konflikter. Det måste finnas alternativ mot våldet som har en tendens att bara öka spiralarat, äger Öhman.

Johanna Bruun

Tisdagen den 21.10 kl. 19 ordnas en diskussion tillsammans med biskop **Björn Vikström** och tidigare chefredaktör för Åbo Underrättelser **Torbjörn Kevin** kring temat *Makten och härligheten* med underrubriken *politik och religion* i församlingshuset Aurelia.



Timo Jäkönen

Nalle Öhman, kyrkoherde för Åbo svenska församling, vill att kyrkan ska vara en motvikt till våldet och tävlingsmentaliteten.



Så funkar församlingsvalet

● Församlingsval ordnas vart fjärde år. Det är det enda nationella valet där 16-åringar får rösta. I församlingsvalet väljs representanter till församlingarnas kyrkofullmäktige.

Eftersom Åbo svenska församling hör till Åbo och St Karins kyrkliga samfällighet hålls två val. För det första väljs representanter till församlingrådet, som leder den enskilda församlingens verksamhet, och för det andra till gemensamma kyrkofullmäktige, som leder samfälligheten. Skilda kandidatlistor görs

upp för respektive val. En person kan samtidigt kandidera i båda valen.

Gemensamma kyrkofullmäktige väljer sedan ett gemensamt kyrkoråd som fungerar som fullmäktiges beredande och verkställande organ. Gemensamma kyrkofullmäktige beslutar om huvudlinjerna i församlingens verksamhet och ekonomi, kyrkoskattens storlek, byggprojekt och inrättande av tjänster.

Församlingrådet beslutar om de medel som kyrkofullmäktige har

budgeterat och om församlingsverksamheten. Till Åbo svenska församlingsråd väljs 12 representanter och till Gemensamma kyrkofullmäktige 4 representanter från ÅSE.

I hela Finland ställer omkring 21 000 personer upp i församlingsvalet av dem väljs omkring 9000 till förtroendevalda. Årets församlingsval ordnas den 9 november, mer information och kandidatlistorna finns på webbsidan www.forsamlingsvalet.fi.

Höstbön

☘ Gud, hösten är här. Vi vill lägga den i dina händer. Tack för att du alltid hör våra böner och möter oss med kärlek.

Vi vill be för allt det tunga, all kyrie som vi bär på. Vi ber för all stress som terminsstarten innebär. Vi ber för ork och tillräckligt med sömn. Vi ber för alla som kämpar extra hårt med allt det som livet innebär. Bär dem och hjälp dem. Vi ber för alla som känner sig ensamma och för dem som inte vågar lyfta blicken. Du ser våra bördor, hjälp oss att se varandra. Herre, förbarma dig över oss.

Vi vill tacka för allt det fina, all gloria som finns i våra liv. Tack för höststart och nyårsfeelis. Tack för guldkorn i vardagen.



ERIKURVA/ISTOCK

Tack för allt det som vi kommer att få lära oss och vara med om det här läsåret. Tack för människor som sprider mera gloria än kyrie.

Ge oss mod att bryta dåliga mönster och kraft att visa varandra ännu större kärlek. Ära vare Gud i höjden!

Välsigna våra vardagsmiljöer. Hjälp oss att tillsammans skapa en vardag som gör oss och den här världen finare och kärleksfullare. Hjälp oss att varje dag ta tillvara på den ovärderliga gåva livet är.

Tack för kärleken som övervinner allt!

I Jesu namn. Amen.

Mia Bäck



Timo Jäkönen

Aina on tilaisuus hämmästyä



om omalakisempaa kuin monen muun.

– Keltainen, sanoo **Tiina Elina Nurminen** kuin kirurgi konsanaan. Hänen kuvataideopettajansa **Eija Ruoho** avaa keltaisen mustepullon ja Nurminen värittää pienen osan enkelin mekkoa. Sitten hän pyytää sinistä. Näin teos syntyy, pikku hiljaa.

Ja minkälainen teos! Se kertoo taiteilijan syntymästä. Vasemmalla on suurempi hahmo, joka ei ole kukaan muu kuin **Arvo Ylppö**. Keskellä on pieni vauva, taiteilija itse, ja sen ympärillä tekstiä joka kertoo, että hän syntyi keskosena vuonna 1960, vain 800 gramman painoisena ja että hänellä oli kehitysvamma. ”Olin 20 senttiä pitkä och

10 cm jalat” lukee taulussa.

Reunoilla kiertävät enkelien kuvat, **Reijo**-enkelien. Reijo on Nurminen poikaystävä eikä vielä varsinaisesti enkeli, mutta Nurminen taiteessa enkeleillä on keskeinen rooli, joten siksi on kunnianosoitus päästä sellaiseksi.

Tiina Nurminen on outsider-taiteilija, kuten Eija Ruoho asian määrittelee. Kehitysvammaisia taiteilijoita kutsutaan sillä nimellä. Heidän taiteensa on omalakista, kuvakieli itse kehitettyä ja yleensä sellaista, johon tekijät suhtautuvat intohimoisesti, voisivat maalata 24 tuntia vuorokaudessa.

Siis juuri sellaista, johon niin kutsutut tavalliset taiteilijat kaikin tavoin pyrkivät. Silti kehitysvammaisten tekemä taide on ollut ja on edelleen väheksyttyä, vaikka pikku hiljaa on muutostakin tapahtumassa: New Yor-



Tiina Elina Nurminen teokset kasvavat hänen omasta elämästään. Taiteilijan itsensä lisäksi niihin on kuvattu hänen elämänsä tärkeällä tavalla vaikuttaneita ihmisiä.

kissa jo kuulemma on huippugallerioita, jotka myyvät tällaista taidetta – ja se menee myös kaupaksi.

Hammaslääkärit vielä kuvaamatta

Tiina maalaa omaa elämäntarinaansa, ihmisiä jotka ovat tärkeitä, tapahtumia jotka ovat jääneet mieleen. Hänen Pyhämeikko-kuvansa valittiin logoksi, kun seurakuntayhtymän kehitysvammaistyö viettää 50-vuotisjuhlaa – se löytyy niin postikortista kuin suuresta seinälakanasta yhtymän Eerikinkadun toimitalon päädyssä. Pyhämeikko on juhlemeikko, joka ostettiin kun Tiina muutti pois lapsuudenkodista täytettyään 30. Nyt se sitten jatkaa elämänsä taiteessa ja seinälakanassa.

Niin kuin monet muutkin asiat hänen elämänsä: esimerkiksi edellä mainitun taulun pitsiliinat on lainattu hänen Else-täditään, joka virkkasi sellaisia aikoinaan. – Minun on helpompi tehdä pitsiliinoja näin, Nurminen sanoo.

Tauluista löytyy leluja tai soittimia, kuusi-vuotiaana Paimion lastentarhassa nähty hieno nukkekoti, koulutaksi, kaikki kasetit joita on kuunnellut (Boney M!) sekä tärkeä nukke. Näiden lisäksi kuvastosta löytyy



lä näitä taitelijat eivät tunne taidehistoriaa.

– Kuvakieli on itse kehitettyä, siinä ei ole vaikutteita muilta. Usein he maalaavat hyvin henkilökohtaisia juttuja. Heillä on myös intohimonen suhde taiteeseen – eivät muuta tekisikään – raikas ilmaisu ja luova ajattelu, Eija Ruoho luettelee ja kertoo kuvaavan tarinan eräästä oppilaasta: Hän oli maalannut kuusi vuotta sinisiä tauluja. Pelkästään sinistä, ei mitään muuta. Sitten yhtenä päivänä siellä taulun reunassa oli pieni palanen okraa. Opettaja kysyi mikä se oli?

– Se on maata, vastasi taitelija. Sen jälkeen, pikku hiljaa, maata alkoi tulla lisää, sitten puita, taloja ja lopulta myös ihmisiä. Taitelijalta vain oli kestänyt hetken päästä niin pitkälle, kun täytyi lähteä liikkeelle keskeltä valtamerta.

– Se juuri tässä on viehättävää, aina on tilaisuus hämmästyä. Tässä taiteessa maailma tosiaan tulee sen henkilön sisästä. Taideopettajana voi sitten ikään kuin antaa ihmisille kielen kertoa, minkälaisia ihmisiä he ovat, millaisia persoonia. Se on hienoa.

Kehitysvammaisille oma taidekeskus?

Tiina Nurminen on itse asiassa vähän niin kuin norjalainen kokeilija Karl Ove Knausgård, joka kirjoittaa kirjoihinsa kaiken mitä hänen elämänsä on tapahtunut. Nurminen haluaisi vastaavasti maalata kaiken hänen elämänsä liittyvän, mutta aika ei tietenkään riitä.

– Mutta teen niin paljon kuin kyntelä kykenen, hän kertoo.

– Tiina oli ensin harrastepiiristä.



Kun muille jaat, parhaan osan itse saat.

Tiina Elina Nurminen teoksesta Memmu.

– Se on maata, vastasi taitelija. Sen jälkeen, pikku hiljaa, maata alkoi tulla lisää, sitten puita, taloja ja lopulta myös ihmisiä. Taitelijalta vain oli kestänyt hetken päästä niin pitkälle, kun täytyi lähteä liikkeelle keskeltä valtamerta.

– Se juuri tässä on viehättävää, aina on tilaisuus hämmästyä. Tässä taiteessa maailma tosiaan tulee sen henkilön sisästä. Taideopettajana voi sitten ikään kuin antaa ihmisille kielen kertoa, minkälaisia ihmisiä he ovat, millaisia persoonia. Se on hienoa.

Kehitysvammaisille oma taidekeskus?

Tiina Nurminen on itse asiassa vähän niin kuin norjalainen kokeilija Karl Ove Knausgård, joka kirjoittaa kirjoihinsa kaiken mitä hänen elämänsä on tapahtunut. Nurminen haluaisi vastaavasti maalata kaiken hänen elämänsä liittyvän, mutta aika ei tietenkään riitä.

– Mutta teen niin paljon kuin kyntelä kykenen, hän kertoo.

– Mutta teen niin paljon kuin kyntelä kykenen, hän kertoo.

– Tiina oli ensin harrastepiiristä.

sä Työnväenopistolla, mutta nyt päätimme, että hän voi työskennellä täällä meillä. Tiina saattaa herätä viideltä ja aloittaa ja jatkaa vielä kun me menemme nukkumaan. Hän on usein meillä näin kesäaikaan pitkän viikonlopun tai joskus vähän pidempäänkin kerralla. Kun minä näin Tiinan, huomasin, että hän on kollega ja mun tehtävä on auttaa niin paljon taitelijakaveria kuin nyt vain pystyn, Eija Ruoho kertoo.

Ruoho on itsekin kuvataiteilija ja kuvataiteen opettaja ja kokee, että aina ei tarvitse tehdä itse, voi myös auttaa muita tekemään:

– Nämä taulut jäisivät muuten syntymättä, minun roolini on olla sellainen mahdollistaja.

Ruoho on myös mukana puuhassa kaupunkiin kehitysvammaisille suunnattua matalan kynnyksen taidepaikkaa:

– Olemme perustaneet sitä varten taideyhdistys Into ry:n. Olemme ha-

keneet sille RAY:n rahoitusta, joten katsotaan nyt miten käy. Turussa on noin tuhat kehitysvammaista, joten kyllä täällä maalareita löytyy. Tampereella ja Lahdessa sellaiset taidekeskukset ovat toiminnassa. Ne ovat oleellisia, jotta tällaista taidetta voisi tehdä ja olisi mahdollista työskennellä pitkäjänteisesti.

Tuhansia suojeleuseleitä

Tiina maalaa akryylimusteella ja pyrkimys on siihen, että puitteet ja materiaalit olisivat ihan niin kuin muillakin taitelijoilla.

– Tärkeää on, että minä en puutu siihen, mitä Tiina tekee, en vaikuta taulujen sisältöön, se tulee puhtaasti Tiinan kautta. Jos joskus joutaan yrittämään sanoa, omaa mielipidettäni, niin äkkiä saadaan aikaiseksi kauhea riita! Eija kertoo.

Taitelijan ura alkoi yhdeksänvuotiaana ja alusta saakka värit ovat olleet tärkeitä: eri ihmiset ovat eriväri-

siä eikä todellakaan ole yhdentekevää minkä värisiä. Kun hän teki kuvaa Eijan miehestä Hannusta ja tämän äidistä, Hannun kasvot olivat hopeiset, kunnes valmiista taulusta Tiina huomasi, että väri oli väärä ja olisikin pitänyt olla myrkyrvihreä. Maalattiin siis uudelleen.

Niin ikään kun Tiina tekee mosaikkikuvioita – hän tekee niitä paljon – värit valikoituvat tietyn laskukaavan mukaan ja ne on värítettävä tietyssä järjestyksessä. Kaavaa hän ei oikein osaa selittää.

Samaa erikoisuutta on suojeleuseleissä, joita Tiina leikkaa koko ajan. Hänellä on niitä tuhansittain, enkelit ovat aina mielessä. Ja miksi?

– Ne suojelevat kilttejä ja mukavia ihmisiä, niitä jotka ovat kivoja. Ne suojelevat myös kuolemalla ja kaikenlaiselta pahalta. Pyhäkoulussa minä niihin ihastuin kun laulettiin Enkeli taivaan ja Maan korvessa kulkevi -laulua.

Joskus enkeliharrastuksesta on ollut harmiakin, kun asuntoloissa ei aina ole ymmärretty, että täytykö niitä nyt niin paljon tehdä, että ihan kaikki paikat ovat täynnä slippua.

– Taitelijan elämä ei ole helppoa. Voi tulla väärinymmärettä, Eija Ruoho toteaa. Hän on pelastanut näitä Tiinan enkeleitä säkkikauppalla joutumasta roskiin – ja laitelut niitä myös.

Outsiderina Australiassa

Muutama vuosi sitten Tiinan työ pääsi Australiaan saakka, kun siellä esiteltiin maailman outsider-taidetta.

– Tiina soitti minulle ja sanoi, että lähdetään avajaisiin. Minulla ei sellaiseen ollut rahaa, mutta hän sanoi menevänsä sitten yksin. Lopulta saimme kaavittua rahat kokoon ja hän kävi paikan päällä yhden kollegani kanssa. Vastaanotto oli hyvä, hän oli ainoa taitelija, joka oli paikalla Euroopasta saakka, Eija kertoo.

Siltä matkalta jäi kameraan melkoinen kasa Hong Kongin lentoaseman tuulikaapin kuramatosta otettuja kuvia – siinä kun oli kiehtova mosaikkikuvio. Tiina pitää sellaisia ta yli kaiken.

Entäpä sitten taiteen taloudellinen puoli: myydäänkö tällaisia tauluja? – Se on mulle vähän vaikea aihe, sano sinä Eija, Tiina väisää kysymyksen.

– Nämä taulut ovat Tiinan elämästä, joten olisi kiva jos näytely pysyisi kokonaisuutena. Jos vaikka joku museo ottaisi, se olisi hyvä ratkaisu. Me ylipäänsä koetamme nyt tehdä sitä työtä, että säilyttäisiin tätä outsider-taidetta. Suomessa sitä ei juuri ole tehty, Euroopassa on esimerkkejä kyllä ihan 1800-luvulta saakka, Eija Ruoho miettii.

Roope Lipasti



Taide täyttää Tiina Elina Nurminen elämän. Hän saattaa aloittaa maalaamisen aamuviideltä ja jatkaa puoleenyöhön.



Pyhäkoulun vaikutukset näkyvät Tiina Elinan teoksissa vielä keski-ikäseenkin. Värsy ja enkelit tuovat muistumia vuosikymmenien takaa.



Kuolemalla ja pahalta suojaavat enkelit ovat Tiina Elinalle niin tärkeitä, että hän leikkaa niitä jatkuvasti. Kaikki eivät ole ymmärtäneet niiden arvoa, mutta Eija Ruoho on ottanut niitä talteen säkki-kauppalla.

Kehitysvammaistyötä seurakunnissa jo 50 vuotta

Seurakuntayhtymän vammaistyön diakoni Tarja Muurinen on nähnyt työssään muun muassa sen, että kehitysvammaisiin suhtaudutaan nykyään paljon paremmin kuin ennen.

● Kun viisikymmentä vuotta sitten Turussa perustettiin ensimmäinen kehitysvammaistyön virka, tuen tarve perheille oli suuri. Siihen aikaan lakisäätöisiä palveluita ei ollut ja kehitysvammaiselle oli oikeastaan kaksi vaihtoehtoa: asua kotona perheen parissa tai mennä laitokseen. Edellinen ei aina ollut mahdollista eikä jalkimainenkään usein houkuttelevaa. Nykyiset toimintakeskukset ja erilaiset asumismuodot ovat täysin eri maailmasta.

Turussa ensimmäinen vammaistyön viranhaltija oli Elli Jokinen -niminen diakonissa. Hänellä oli kokemusta Espoon Rinnekotisäätiöstä, jossa hän oli saanut kipinän kehitysvammaistyöhön ja nähnyt sen tarpeen. Hän kysyi suurista seurakunnista, olisiko niillä mahdollisuutta läheteä tekemään tällaista työtä, ja Turkuun hän sitten päätyi.

Vapaaehtoisia kiitettävän paljon

Nykyinen vammaistyön diakoni Tarja Muurinen kertoo, että puolessa vuosisadassa on kaikissa aseinteita



Kehitysvammaisten elämä on ottanut aino harppauksen puolessa vuosisadassa. Sekä asenteet että olosuhteet ovat parantuneet huomasti, toteaa Tarja Muurinen.

myöten tapahtunut paljon:

– Nykyään ihmiset suhtautuvat kehitysvammaisiin keskimäärin oikein hyvin. Vammaiset myös ovat mukana yhteiskunnassa ihan eri tavalla kuin ennen ja se varmasti myös vaikuttaa asenteisiin. Toki aina on pieni marginaalinen porukka, joka ei siedä erilaisuutta ja sik-

si myös kiusaamista esiintyy – kai se on vähän sama kuin koulukiusaamisenkin kohdalla.

Yksi mukava asia seurakunnan vammaistyössä on vapaaehtoisten suuri määrä.

– Meillä esimerkiksi leireillä on joka vuosi nelisenkymmentä 16 vuotta täyttänyttä nuorta vapaaehtoisina avustajina. Kun ensimmäinen leirikokemus on takana, se on usein alku jollekin uudelle. Tullaan ehkä leirille uudestaan tai joskus on jopa ammatti löytynyt tätä kautta. Leirit avaavat silmiä, Muurinen kertoo.

HYVÄNTEOSSA

DIAKONIAKESKUS 60+

– Jutteleminen arkisista asioista, ihmisuhteista, sosiaalisesta kanssakäymisestä, työstä, asumisesta tai ylipäänsä jos tuntuu, ettei oikein mene hyvin. Mutta toki myös arjen iloisista asioista.

Koulut ovat Muurisen yksi työmaa: hän käy niissä pitämässä aamun-avauksia ja hartauksia sekä kuulo-telemassa kuulumisia.

– Niin ikään rippikoulu ovat yksi tärkeä osa työtä. Jonkin verran järjestämme myös leirejä, kerhoja ja retkiä. Nykyään on toisaalta niin paljon hyviä vammaisten tukiyhdistyksiä, että ne hoitavat senkaltaisen virkistystoiminnan varsin kattavasti. Keskeytymmekin aika paljon siten siihen, mitä ei muualta saa eli hengelliseen elämään ja kirkon sanomaan.

Keskustelua ja tukea

Turussa yhtymän alueella asuu noin 900 kehitysvammaista sekä tietenkin heidän perheensä, eli Muurisen seurakunta on kohtuullisen suuri. Työ-

RL



Tiina Elina Nurminen teos oli pari vuotta sitten esillä Australiassa saakka. Sen kunniaksi paikan päälle maastu tiina taitelija.

Tiina Elinan elämän alkutaipaletta avittanut arkkiaatri Arvo Ylppö on päässyt kunniaipaikalle taitelijan syntymästä kertovaan teokseen. Myös poikaystävän mukaan nimetyt Reijo-enkelit antavat suoja.

Ilta Lauran kanssa
Back to Business
To 11.9. Turku, Sinitaivassali,
Rauhankatu 15 klo 18

**TUOMAS-
MESSU**
Tuomasmessut
Mikaelinkirkossa klo 18
Puistokatu 16, Tku

14.9. Syyskuun Tuomasmessu
26.10. Nenäpäivän Tuomasmessu
30.11. Naisten Pankin Tuomasmessu
21.12. Kauneimmat Joululaulut
-Tuomasmessu
fi 23.12. Lasten joulukirkko

• Juhani "Tami" Tamminen
• Jethro Rostedt
• Pete Poskiparta
• Matti Kankaanniemi

WWW.MISSIONMEN.FI

LAKITOIMISTO VARATUOMARI ANNE TEURI

• Riita ja rikosasiain oikeudenkäynnit, myös maksuttomat
• Perintö- ja perheasiain oikeudelliset ym. kaupunkirajat ja sopimukset, testamentit, avioehdot, avioeroasiat jne.
• Maksuton puhelintiedustelu

Tullikatu 11, 21100 Naantali
Puh. 02 435 1124, 040 072 0178
anne.teuri@nettikirje.fi
www.anneteuri.fi

Nouda tai tilaa veloituksetta
**HAUTAJAIS-
JÄRJESTELYN**
vihkonen tiedoksi toiveistasi

www.pietet.fi

Eerikinkatu 25 p. 2780 760
Kiinamyllynkatu 5 p. 2780 777
Henrikink. 2, Naantali p. 4353 126

PIETET

KOTIMAA
www.kotimaa.fi

Hyvä seurakuntavaaliehtokas.

Syksyn seurakuntavaalit lähestyvät.

Nyt sinulla on mahdollisuus tavoittaa äänestäjät Kotimaa Oy:n seurakuntalehden välityksellä. Lehti on tuttu ja kotoisa, laajasti luettu media, joka tavoittaa valtaosan alueensa väestöstä.

Kirkko ja me on Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän 11 kertaa vuodessa ilmestyvä lehti, joka jaetaan osoitteettomana Itellan jakeluna kaikkiin turkulaisiin ja kaarinalaisiin talouksiin, joilla ei ole ilmaisjakelukieltoa. Lehden painos on 105.350 kpl.

Ennen seurakuntavaaleja lehti ilmestyy **25.9.** (varaus ja aineisto 10.9. mennessä) ja **23.10.** (varaus ja aineisto 8.10. mennessä).

**Vaalialennuksemme on 25 %,
puolen sivun ja kokosivun alennus on 30 %.**

Ota yhteyttä ja kysy lisää.

Minna Zilliacus
myyntipäällikkö
puh 020 754 2361
gsm 040 774 7777
minna.zilliacus@kotimaa.fi

Siisti ja hyvätap. Turussa opint.
aloitt. nuorimies **haluaa vuokrata
asunnon.** Vuokra max 500 €,
miel. läh. yliopistoa. Ei tup. eikä
lemmikkiä. Miska 040 839 8132.

tule ehdokkaaksi

yhteinenkirkkomme.net

Ilmoitusaineistot
osoitteeseen
ilmoitusmyynti@
kotimaa.fi

Tavarataivas

Selälleen Ikean nettisivuja. Et-
sin sopivaa lipastoa. Tar-
vitsemme taas lisää säily-
tystilaa.

Tuttava sen sijaan viettää ties kuin-
ka monen viikonloppuun lä-
hiomaisensa kuolinpesiä peratessa ja
päivittää sosiaaliseen mediaan tuskis-
saan: "Ettehän ihmiset kerää rojua
nurkkiin, ettehan?"

Maailmasta ei saa mitään mu-
kaansa. Taivaassa on eri tavarat - sel-
laiset, joista tuttu lasten joululaulu-
kin neloskäsitöissä kertoo.

Jonkinlaista toivetta omaisuuden
käärimisestä vainajavaatteiden tas-
kuun moni kumminkin taitaa pitää
yllä. Olemme kerskakuluttajia, tuhla-
reja, planeettamme pettureita. Lyhyt-
näköisiä ja länsimaisen hyvinvoin-
nin kyllästämiä. Raamattu muistut-
taa toisenlaisista aarteista, mutta har-
va meistä haluaa lukea niitä kohtia
kovin tarkkaan.

Vastalauseensa kulutukselle antoi
saksalainen toimittaja Greta Taubert,
joka eli vuoden käyttämättä senttiä-
kään (TS 11.8). Hän valmisti sam-
poonsa itse, kasvatti ruokansa yh-
teisöviljelmällä ja hankki vaatteensa
vaihtoreiltilta. Taubertin elämänta-
linto oli puheenvuoro jatkuvaan kas-
vuun pyrkivää talousjärjestelmään-
me vastaan ja ekologisemman maa-
ilmankuvan puolesta. Saksassa ruo-
kaa lentää vuosittain roskien 80 kiloa
per kansalainen. Taubertilta mitään
ei jäänyt yli.

Kuluttamisen järjettömyyden jokai-
nen tietää järjen tasolla. Älä osta mit-
tään -päiviä vietetään, jätteet lajitte-
laan ja moni yrittää satsata hankin-
noissaan laatuun määrän sijasta. Sil-

**Olemme
kerska-
kuluttajia,
tuhlareita.**

ti markkinavoimat ovat monesti mei-
tä ovelampia. Saavat meidät tarvitse-
maan asioita, joista emme edes tienneet
tarvitsemme. Terveisiä vaan vauvan-
tarvikeliikkeestä. Luulin, että syli ja
rintamaito aluksi riittäisivät. Kauppa
kerto toista. Yritimme pysyä lujiina.

Tietysti materiaakin tarvitaan. Sitä
saa haluta – kohtuudella. Näin ajat-
telen. On onnellista myös perinteiseen
rippikouluun, joka ei sisällä leirijak-
soa. Seurakuntayhtymän järjestämät
kaupunkiriparit ja ripperit ovat il-
maisia turkulaisille ja kaarinalaisil-
le nuorille. Ripareille ilmoitautu-
taan 1.–21.9. välisenä aikana.

Jos rippikoulu kiinnostaa etkä ole
saanut Ripari2015-esitettä, voit lu-
kea sitä myös verkossa osoitteessa
www.seitsemastaiva.fi.



Annika Saarikko
Turkulainen
kansanedustaja

ki perheenjäsenet taisivat vuorotel-
len käyttöä.

Samaa tapaa harjoitan nyt omas-
sa kodissani. Epämääräisille, mutta
muistojen rikastuttamille pikkutava-
roille, kortteille ja elokuvaalipuille on
muistojen laittakko, jonne saa luvan
kansaa laittaa pienen palan elämänsä-
sä talteen.

Tosin rajat on pidettävä siinäkin.
Viime muutossa paljastui, että miehe-
ni on kuljettanut vuosia mukanaan -
mukaan lukien opiskeluaikojen mo-
net muutot - pari pähyläatikkolista
lapsuusvuosien tietokonelehtiä. Vu-
sikerran 1995 levitessä kellarin latti-
alle oli muistutettava tiukasti, mutta
hempeästi peliteknologian mahdol-
lisesta edistymisestä parissakymme-
nessä vuodessa. Ihan kaikkea emme
todellakaan oikeasti tarvitse.

Vaalisyksyssä vääriä pappeja, messujen yö ja vaalivankkurit

• **Aurajoen rantamilla** kannat-
taa katsella ympärillen perjantai-
na 5. syyskuuta kuuden maissa illal-
la. Jos näet Jokke Jokijunan körötel-
vään ohji, juna on täynnä pappeja, jot-
ka laulavat, musisoivat ja pysähty-
vät pysäkeillä pitämään minisaarno-
ja maailman menosta ja vaalien tee-
masta eli uskosta hyvän tekemiseen.
Osa heistä näyttää oudon tutuilta:
jonkun olet nähnyt teatterin lavalla,
toivaa luistimet jalassa, kolmannel-
la on pesti eduskunnassa. "Väärät pa-
pit" ovat pukeutuneet papin vermei-
siin ja sinun tehtäväsi on arvata, keitä
he ovat. Väärän papin päivänä on lu-
vassa kilpailu ja mukavia palkintoja.

Seurakuntavaaleissa loka-marras-
kuussa seurakuntiin ja seurakun-
tayhtymään valitaan uudet päättä-
jät. Turun ja Kaarinan seurakun-
tayhtymässä järjestetään vaalisysy-
sin yleisötapahtumia Nimeltä kut-
suttu -teeman alla.

Lokakuussa messutaan

Lokakuussa löydät varmasti itsellesi
mieluisan jumalanpalveluksen Mes-
sujen yö -tapahtumassa Henrikinki-

**USKO HYVÄN
TEKEMISEEN**
SEURAKUNTAVAALIT.FI

osallistutaan rukoukseen rauhan
puolesta ja klo 10 partiomessuun.

**Kaupunginosissa
tavataan**

"Vaalivankkurit" eli seurakuntayhty-
män ja seurakuntien diakoniatyön-
tekijät kiertävät Turun ja Kaarinan
kaupunginosissa ja lähiöissä seura-
kuntavaalien ennakköäänestysviikol-
la 27.-31. lokakuuta. Tarjolla on pur-
tavaa ja mukavaa ohjelmaa kaiken-
ikäisille. Alustava aikataulu on seu-
raava: maanantaina 27.10. klo 14-
16 vankkurit pysähtyvät Hirvensal-
sa ja klo 16.30-18 Runosmäessä. Tiis-
tina 28.10. klo 14.30-16.30 suunta-
na on Itä-Turku ja Varissuo ja klo 17-
18.30 Koivula, keskiviikkona 29.10.
klo 16.30-18 ajellaan Turun kärkeen
Paattisille, torstaina klo 14-16 tava-
taan Kauppatorilla ja klo 16.30-18 te-
lakan naapurissa Pansiossa. Perjant-
aina innostetaan äänestämään Piik-
kiössä klo 14-16 ja klo 16.30-18 Hovi-
rinassa Kaarinassa. Tarkemmat tied-
dot löydät netistä ja lehdestä lähem-
pänä ajankohtaa.

PH

Ensi vuoden ripareille ilmoitaututaan nyt

• **Tämän kesän** konfirmaatiot
on saatu häidin tuskin juhlistua, kun
seuraavan vuosikerran on aika il-
moitautua rippikouluun. Elokuun
loppupuolella kolahtaa ensi kesän ri-
pariesite kaikille vuonna 2000 synty-
neille turkulaisille ja kaarinalaisille
kirkkoon kuuluville nuorille. Esitte-
sä kerrotaan niin rippikoulun tavoit-
teista kuin ilmoittautumiseen liitty-
vistä käytännön kysymyksistäkin.

Suurin osa nuorista valitsee rippi-
leirin, mutta niiden lisäksi on mah-
dollista osallistua myös perinteiseen
rippikouluun, joka ei sisällä leirijak-
soa. Seurakuntayhtymän järjestämät
kaupunkiriparit ja ripperit ovat il-
maisia turkulaisille ja kaarinalaisil-
le nuorille. Ripareille ilmoitautu-
taan 1.–21.9. välisenä aikana.

Jos rippikoulu kiinnostaa etkä ole
saanut Ripari2015-esitettä, voit lu-
kea sitä myös verkossa osoitteessa
www.seitsemastaiva.fi.



Varsinaisen opetuksen lisäksi yhdessä puuhailu on oleellinen osa rippikoulu.

Pöytien täydeltä antiikkia

• Suositut antiikkimyyjätet ko-
koavat jälleen yhteen vanhoista ta-
varoista ja esineistä kiinnostuneita.
Maarian seurakunnan järjestä-
mät myyjäiset pidetään Hepokullan
seurakuntatalolla, Varkkaavuorenka-
tu 23, lauantaina 4.10. klo 12–15,
jolloin jokaisella on mahdollisuus
tulla laittamaan vanhat tavaran-
sa kiertoon.

– Antiikkimyyjätet ei ole kir-
pistapahtuma, vaan myynnissä pi-
tää olla antiikkia ja oikeasti van-
hoja esineitä. Vaatteet ja uudet le-
lut eivät siis kuulu näihin myy-
jäisiin, myyjäisiä järjestävä Meeri
Kokkola Maarian seurakunnas-
ta kertoo.

Antiikkimyyjäisissä on tarjol-
la myyjille 35 pöytää. Yhden pöy-
dän hinta on viisi euroa, jolla myy-
jä saa myös kahvin ja pullan. Pöy-
dät jaetaan ilmoittautumisjärjes-
tyksessä. Varauksia pöytiin voi teh-
dä Meeri Kokkolalta 4.9. alkaen.
Kokkolan tavoittaa numerosta 040



3417 445 tai sähköpostilla meeri.kokkola@evl.fi.

Seurakuntatalolla on tapahtuman
ajan myös buffetti, jossa myydään
muun muassa kahvia, tuoretta pul-
laa ja vastapaistettuja munkkeja.

Krito-ryhmästä uusia näkökulmia elämän kipupisteisiin

• Joskus elämässä puhalttaa vasta-
tuuli ja ylämäet käyvät liian raskaiksi
kulkea. Menetykset, pettymykset, kipu
ja kärsimys ovat osa elämää ja ne tu-
levat usein pyytämättä ja yllätyksenä.
Toipumisen prosessi voi olla pitkä ja
monivaiheinen, mutta se voi myös ol-
la matka lisääntyvään valoon omas-
sa elämässä.

Turussa Maarian seurakunnassa
alkaa syksyllä jälleen Kristillisen toi-
pimisyön ryhmä. Luottamukselli-
sessa, sielunhoidollisessa Krito-ryh-
mässä on mahdollisuus pysähtyä ja
käydä läpi oman elämänsä kipukohtia.
Työskentelymateriaalina on uusi,
kesäkuussa julkaistu Matka valoon
– kriiseistä voi toipua -kirja, jonka
avulla käydään läpi erilaisia elämä-
nkriisejä, traumatisoitumista ja toi-
pumista.

– Jos kriisi on aivan tuore, Krito-
ryhmään tulo ei vielä ole ajankoh-
tainen. Tärkeää on, että ryhmäläis-

lä on voimavaroja kuunnella myös
muuta ja sitoutua käymään ryhmäs-
sä, muistuttaa Maarian seurakunnan
diakoniatyöntekijä Sonja Lampu.
Kristillinen toipumisyö, Krito, on
Kansan Raamattuseuran työala, jo-
ka on levinnyt seurakuntiin ympä-
ri Suomea. Se perustuu pierryhmiin
ja vertaistukeen. Ryhmän elementit
ovat omasta itsestään kertominen,
toisten kuunteleminen, kirjoittami-
nen ja rukous. Krito-ryhmiä vetävät
koulutetut vapaaehtoiset vetäjät.

Ryhmä kokoontuu Raunistu-
lan seurakuntakodilla tiistai-iltoisin
7.10. alkaen klo 18 yhteensä 7 ker-
taa. Jokainen ryhmään tulija haas-
tatellaan, joten ryhmään haluavien
toivotaan ilmoittautuvan 30.9. men-
nessä Sonja Lampulle p. 040 341
7152 (ti ja to klo 10–11) tai sähkö-
postitse sonja.lampu@evl.fi. Katso
lisää kurseista sivulta 16.

LK



SINITAIVASSALISSA

Aamupiiri joka tiistai klo 7.30-8.30 alkaa 2.9.
Aamiaisen, hengenravintoa ja yhdessäoloa. Hinta 5 e
sis. ohjelman ja aamiaisen. Pannu kuumana jo klo 7.
Matalan kynnyksen armoillat joka to klo 18.30 alkaen 14.8.
Grace-illoissa musiikkia, Raamattua, keskustelua, rukousta. Tule!
Miesten Raamattupiiri alkaa ma 8.9. klo 18
Kokoontuminen Raamatun ja keskustelun äärelle
joka toinen ma. Yhteistyössä SLL ja KRS. Vapaa pääsy.
Miesten Alfa-kurssi alkaa ti 9.9. klo 18.30
10 kerran tietopaketti kristinuskosta. Keskustelua ja iltapala.
Ilmoittaudu tai kysele: riitta.saarin@missionmen.fi
Credo-akatemia alkaa ke 10.9. klo 18 www.credokatemia.fi
Rauhankatu 15 D, Turku WWW.MISSIONMEN.FI

**Kaarinanseudun
Hautausmaasto Oy**

Puntarikatu 1, 20780 Kaarina
Puh. (02) 2432 779
www.kaarinanseudunht.fi
Avoinna arkinin 9.00 - 16.30
- Täyden palvelun toimisto -

HAUTAUSJÄRJESTELY-VIHKO
noudettavissa liikkeestämme veloituksetta.
Avustamme myös vihkon täyttämässä.

HAUTAUSTOIMISTO
Perttala

Amikki Perttala-Koskinen Oy
Alkuperäinen, v. 1932 perustettu perheyrittäjä

Linnankatu 3 Puh. 231 4074 Myös liikeajan jälkeen
Vähätorilla **Maksuton asiakaspysäköinti** www.perttala.fi



Tarjoamme Palvelutalo Iso-Heikissä ikäihmisille
turvallisen ja viihtyisän kodin sekä luotettavat ja
laadukkaat palvelut ympäri vuorokauden.
Keittiömme valmistaa herkulliset ateriat
vuoden jokaisena päivänä.

Ohjelmatarjontamme on monipuolinen ja runsas.

**Palvelutalo
ISO-HEIKKI**
Huolenpitoa

Revontulenkatu 4, 20200 Turku • Puh. 02 334 6160

www.turkucitymission.fi

APUA?

Tilapäiseen tai jatkuvaan kotihoidon tarpeeseen itselle ja omaiselle numerosta

044 973 7271

www.aurinkotyttaret.fi
Marjut Eskola lähihoitaja, muistiasiantuntija



MESSUT LUTHERIN KIRKOLLA

Su 31.8. klo 11 Messu, Timo Nisula

Su 7.9. klo 11 Messu, Timo Nisula

Su 14.9. klo 11 Messu, Olli Koskenniemi

Su 21.9. klo 11 Messu, Samuli Luomaranta,
Timo Nisula

Su 28.9. klo 11 Messu, Ville Auvinen

Turun Lutherin kirkko, Puutarhakatu 8 a
SLEÝ www.sley.fi/varsinaissuomi

Lähde ehdokkaaksi seurakuntavaaleihin



Sosialidemokraattinen ja sitoutumaton seurakuntaväki ottaa listoilleen ehdokkaita. Meitä yhdistävät mm. avoimuuden sekä diakonia- ja lapsityön korostaminen. Kysy lisää tai ilmoittaudu:

Henrik - Ilari Luojola, ilariluojola@luukku.com, 0500805302

Kaarina - Henrik Kosonen, henkka_kosonen@hotmail.com, 0400820870

Katarina - Päivi Salminen, paivi.salminen@pp1.inet.fi, 0405346509

Maaria - Jorma Hellstén, jorma.hellsten@turku.fi, 0449074052

Merja Nurmio, nurmio.merja@gmail.com, 0400 826526

Martti - Hans Ekroth, hans.ekroth@turku.fi, 0505589145

Mikael - Raili Pajula, raili.pajula@gmail.com, 0407074911

Tuomiokirkko - Rainer Grannas, rainer.grannas@pp.inet.fi, 0405421919

Paattinen - Matti Rantanen, matti.r.rantanen@gmail.com, 0500527755

Åbo Svenska - Kaj Tötterman, kaj.totterman2@sipoolainen.com

Koko listan yhteyshenkilö Pertti Paasio, 0505252442.

Voit ilmoittautua myös toimistoon: turku@sdp.fi / 02-4145100.

Mukaan ehtii 15.9. aamupäivään saakka.

ILOA ARKEEN JA VOIMAA JOHTAMISEEN

Uudella tavalla, vähemmän väsyen ja enemmän aikaan saaden

Tutustu nyt: Ilmainen analyysi!
www.johtamiskoulutukset.fi
puh. 0405480241

Esiintyjäksi pääsiäisen musiikinäytelmään?

Mitä ajattelit tehdä tänä syksynä? Osaatko kenties laulaa, soittaa tai näyttellä? Jos vastaat yhteenkään kohtaan kyllä, tämä voi olla sinun juttusi.

Nyt kaivataan laulajia ja melkein minkä tahansa instrumentin soittajia sekä näyttelemisestä kiinnostuneita ihmisiä. Haussa on kaiken ikäisiä, näköisiä ja kokoisia esiintyjä – juuri sellaisia kuin suurin osa meistä ihmisistä on ihan luonnostaan. Tule Mikaelinkirkolle 25.9. info- ja rekrytointitilaisuuteen.

Taidoilla ei tässä vaiheessa ole niinkään väliä. Esimerkiksi näyttelijän ei välttämättä tarvitse osata laulaa. Pääasia on, että innostus musiikkiteatterin jonkun osa-alueen tekoon löytyy omasta takaa. Kaikki muu opitaan harjoittelun kautta. Tähtäimessä on suuri ja laadukas viiden kerran esitys ensi vuoden pääsiäistä edeltävälle viikolle.

Nyt ei kenenkään tarvitse ujosella. Kaikki, jotka vain ilmaantuivat paikalle, pääsevät aivan varmasti mukaan näytelmään, vaikka heittä joita olisi kuinka paljon. Näin lupaa näytelmän ohjaaja ja monissa tuotannoissa mukana ollut teatterikonkari Ilmari "Impu" Kuivala.

Impu on omien sanojensa mukaan vaatava, mutta lempeä ja samalla opastava ohjaaja. Tarpeen vaatiessa hän on valmis itse "näyttämään eteen", eli näyttämään mallia siitä, miten kutakin roolia tulisi hänen näkemyksensä mukaan näyttellä. Jos Impu osaa sen – kohta osaat sinäkin. Osaamattomuus ei siis kel-

paa tekosyksi jättää tätä näytelmää väliin. Kaikkea opetellaan Impun osaavassa ohjauksessa yhdessä ja erikseen.

Tätä teosta ei todellakaan tehdä otsa ryppässä. Tekemisen pitää olla hauskaa ja samalla myös harrastajien näytelijäntaitoja kehittävää.

Teatteriharrastuksesta saa aivan varmasti uusia ystäviä ja jopa elämän mittaisia kavereussuhteita. Toivon, että tulet rohkeasti mukaan, jos sinua vähääkään kiinnostaa teatteriharrastus samanhenkisten ja mukavien ihmisten parissa, Impu kehottaa.

Tämä on valtavan mielenkiintoisen ja samalla myös suuri tuotanto. Mielestäni liikkuu jo valtavasti ajatuksia ja ideoita musiikki-osoituksista, joita haluaisin toteuttaa tässä näytelmässä. Mutta odetaan nyt vielä käsikirjoituksen valmistumista.

Kutakuinkin 70 laulajaa oli-



Mikaelin perinteiset pääsiäisnäytelmät uudistuvat, sillä ensi kevääksi on luvassa musiikinäytelmä, johon ohjaaja Ilmari Kuivala ja kanttori Silvia Koski etsivät innokkaita harrastajinäyttelijöitä ja laulajia.

si hyvä määrä tämän kaltaisesa teoksessa. Mutta saa heitä olla enemmänkin, muotoilee Silvia Koski.

Silvia Koski tietää, että kodeissa lymyilee valtavan paljon piilossa olevaa potentiaalia. Todellisia kykyjä, jotka eivät koskaan uskaltanut esiintymään julkisesti. Se on sääli ja suorastaan taitojen hukkaan heittämistä. Tuleva rekrytointi etsii ja rohkaisee kaikkia halukkaita mukaan.

Oikeastaan toivon, että tulevassa rekrytointitilaisuudessa laulajat liittyisivät mukaan myös kahteen johtamaan kuoroon. Näin voit taata, että laulaja saa varmasti enemmän laulu- ja esiintymislaitteita kuin pelkästään pääsiäisnäytelmän esitykset ja harjoitukset. Laulusta voi saada jopa elämän mittaisen harrastuksen itselleen, hehkuttaa Silvia Koski.

Pääsiäisen musiikinäytelmän rekrytointi ja infotilaisuus järjestetään Mikaelinkirkossa torstaina 25. syyskuuta kello 18 alkaen.

Hanni Kirkanen

HK

Timo Jakonen

VW

Tarjolla hyvän mielen vapaaehtoispestejä!

Vapaaehtoistyön peruskurssi
Kurssilla kuulet vapaaehtoisten kokemuksia, saat tietoa ja käytännön valmiuksia toimia erilaisessa auttamistyössä sekä mahdollisuuden etsiä rauhassa omaa paikkaasi. Maksuton kurssi järjestetään Diakonikeskuksessa, Puutarhakatu 22, neljänä päivänä klo 17–19. (to 11.9., ke 17.9., to 25.9., to 2.10.)

Lisätietoja ja ilmoittautumiset kaisa.lunden@evl.fi / 040-3417238

Tule mukaan järjestämään kehitysvammaisten



ten valtakunnallista kirkkopyhää 20.–21.9.
Tapahtumaan odotetaan noin 700 vierasta. Juhlisen onnistumiseksi paikalle tarvitaan paljon vapaaehtoisia. Tarjolla on pöytätyötä muun muassa järjestyksenvalvojille, liikenteenohjaajille, ruokailu- ja aula-avustajille sekä somistajille. Lisätietoja www.suurellasydamella.fi / Tarja Muurin p. 040-3417280.

Lisää vapaaehtoistehtäviä ja ajankohtaisia asioita vapaaehtoistyöstä www.suurellasydamella.fi

Selvä suunta antaa eväitä eläkkeelle

Työelämän taakse jääminen on monelle suuri elämäntapa-muutos. Sopeutuminen uuteen elämäntilanteeseen ei aina välttämättä suju ongelmitta. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä alkaa taas syksyllä kaksi ryhmää, jotka auttavat selviytymään eläkeajasta ja sen tuomista muutoksista.

Selvä suunta -ryhmä on tarkoitettu juuri eläkkeelle jääneille tai pian eläkkeelle jääville. Ryhmässä käsitellään ikääntyvien hyvinvointitehtäviin ja elämänhallintaan liittyviä kysymyksiä. Tarkoituksena on ehkäistä muun muassa seniorien päihde- ja mielenterveysongelmia sekä lisätä heidän kokonaisvaltaista hyvinvointiaan. Keskusteluissa keskitytään erilaisiin elämäntilanteisiin ja -tapoihin liittyvien riskien tunnistamiseen ja vähentämiseen.

Ryhmään lähtevien kannattaa tulla mukaan jokaiseen tapaamiseen. Tämä on kokonaisvaltainen prosessi, joka on kiva käydä loppuun asti. Voi olla vaikeaa tulla mukaan kesken

Syksy tuo Paakarlaan toimintaa ja toivoa

Kesän loppuminen tuo seurakuntien mukanaan uutta toimintaa. Paakarlassa kausi avataan juyskuun alussa tavallistakin voimallisemmin, sillä 4.-6.9. seurakuntakodilla ja sen ympäristössä riittää ohjelmaa jopa yötä myöten. Luussa on muun muassa eläkeläisten tuolijumppaa ja rap battle -kisa nuorisolle, ruokakasseja ja soppatykki, hyvän mielen

työn alla oleva, täysin uusi käsikirjoitus korostaa ja tuo esiin erityisesti Marian, Jeesuksen äidin roolia ja elämäntarinaa. Nyt pääsiäisen tapahtumat nähdään hieman toisenlaisesta, rakastavan äidin näkökulmasta.

Tekstiä työstää kokenut käsikirjoittaja ja teatterin mies, rovasti Ismo Seivästä. Harjoitusvalmius materiaalia pitäisi olla valmiina jouluun mennessä. Ensimmäiset yhteiset harjoitukset on määrä pitää 8. tammikuuta. Sitä ennen harjoitellaan muun muassa laulu- ja musiikkiosuoksia ja näyttelemisen perusteita.

Selvä suunta -ryhmät aloittavat syksyllä sekä Maarian että Katarinan seurakunnissa. Maarian ryhmän ensimmäinen kokoon-tuminen on 29.9. kello 13 Raunistulan seurakuntatalolla ja Katarinan 23.10. klo 13. Kokoon-tumiset jatkuvat läpi syksyn ensi talveen asti. Kokoon-tumisten lisäksi ryhmät saattavat tutustua yhdessä myös harrastetoimintaan.

Selvä suunta -ryhmiin tulee ilmoittautua etukäteen, sillä osallistujien määrä on rajoitettu. Maarian seurakunnan ryhmään ilmoittautumisia ottavat vastaan diakonit Ulla Valtonen (p. 040 3417 495) ja Helena Korhonen (p. 040 3417 144). Katarinassa ilmoittautua voi diakonityöntekijöille tiistaisin ja perjantaisin kello 9–10, p. 040 3417 172.

AALLON PITUUKSILLA

YLE Turun Radio 94,3 (97,3) MHz

"Seurapuhetta"-radio-ohjelmassa tavataan aidoisti ja eletään elämämmäkuisesti arjen henkilöitä ja tapahtumia. Seurapuhetta kuullaan Yle Turun Radiossa kerran viikossa aina torstaisin noin klo 13.40. Ohjelman tuottaa Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä.

Radio Melodia 89,0 (95,7) MHz

Puolittuntinen Toivo2000 radio-ohjelma vie kuulijaa kirkkovuoden teemojen mukaan tapahtumien ja ihmisten parin. Ohjelmassa kuullaan myös tuoreimmat kirkkolaiset uutiset. Ohjelmaa isännöivät Hannu "Huppe-pappi" Hurme ja Markus "Makke" Majabacka Toivo2000 Radio Melodiassa sunnuntaisin klo 10–

10.30. Uusinnat aina keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 10.30.

Radio City 105,5 (103,5) MHz

Radio Cityssä kuullaan Miehen elämää-pakinoita ja elämännäköisiä tuokiokuvia rouhean miehisellä oteella myös viikoilla 34–36. Miehen elämä on täynnä hienoita hetkiä – kunhan vain ymmärtää oman onnekkautensa. Seuraavaksi nuoren miehen elämää puntaroi oppilaitospappi Atte Arksinen.

Virtuaali-kirkko.fi

Turun tuomiokirkon sunnuntai-messut näkee ja kuulee suorana lähetyksenä internetissä sunnuntaisin klo 10. Poikkea sivulle www.virtuaalikirko.fi

Porkkana-markkinat lähetyksen hyväksi

Porkkanamarkkinat tuovat perinteisesti sadonkorjuun tunnelmaa Tuomiokirkkotorille lauantaina 20.9. klo 10–13. Kojuista löytyy tuttuun tapaan lähikunnissa kasvatettuja vihanneksia ja juureksia sekä leipiä ja leivonnaisia kotiin viemisiä. Markkinoiden aikanaan ei nälkä pääse yllättämään, sillä myynneissä on ainakin lettuja ja vehveleitä.

Markkinamusiikkita huoletta Sumu Big Band, Puolalan koulun oppilaat sekä Tuomiokirkon kuoro. Puhujakorokkeelle nousevat vuorollaan tuomiorovasti Heimo Rinne, Suomen Lähetysseuran kotimaantyön johtaja Satu Kantola ja tilaisuuden avaava Turun kristillisen opiston rehtori Tapani Rantala. Ongintakouju sekä ilmapallot ilahduttavat perheen pienimpiä.

Porkkanamarkkinat järjestetään Suomen Lähetysseuran tukemiseksi. Tämän vuoden markkinoita ovat järjestämässä Tuomiokirkkoseurakunta, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä, Suomen Liikemiesten Lähetysliitto, Lähetysyhdistys Betel ja monet lähialueen seurakunnat.

Elävä ekumenia avaa kirkkojen ovia

Hirvensalossa sijaitseva Pyhän Henrikin ekumeeninen taidekappeli on monien uskontuntien yhteinen koti. Ekumenia tarkoittaa eri kristillisten kirkkojen ja tunnustuskuntien yhteistyötä ja pyrkimystä läheisempään yhteyteen. Taidekappeliassa tuo termi ei ole jäänyt vain teorian tasolle, vaan yhteistyötä on pyritty vaalimaan erilaisin tavoin. Tänä syksynä Kappelin Laidyt ja Turun suomalainen työväenopisto järjestävät yhteistyössä Elävä ekumenia -luentosarjan, jonka puitteissa perheytetään eri kirkkokuntiin niin luento- kuin tutkimuskäytännin kautta.

Opistotalon luentosalissa, Kaskenkatu 5, tutustutaan syksyn aikana ekumeeniseen liikkeeseen, Me-

SUURI LAULUILTA!

ti 23.9. klo 18 Mikaelinkirkko, Puustokatu 16, Turku

Laura Kalaja
Anna-Mari Kaskinen
Pertti Kallio
Pyysalot
Jouni Lehikoinen

Viisikielinen-laulukirjaa myytävänä kirjapöydällä. Tule iloiseen laulutunnelmaan Vapaa pääsy

Opko RAAMATTUOISTO MISSIONMEN.FI

Palvelutalo Esikko

Turvallista ja kodikasta asumista Turun diakoniasäätiön Palvelutalo Esikossa, Uittamontie 7 20810 Turku.

Tervetuloa tutustumaan!

Lisätietoja:
Toiminnanjohtaja Anu Salmi, p. 040 1840 123
www.turundiakoniasaatio.fi

Palveluasumista seniori-ikäisille viihtyisässä ympäristössä Turun keskustassa.

Varaa itsellesi tai ryhmälle aika ja tule tutustumaan palvelutaloomme. Kahvitarjoilu!

GUBBHÄMMET wilen

Palvelutalo Wilen / Turun Ukkokoti ry
Multavierunkatu 5, 20100 Turku
0400-218382
www.ukkokoti.fi
Palvelutalo Wilen, yleishyödyllinen yhdistys Turun Ukkokoti r.y. perust. 1892



KIRKKO SOI

Henrikinkirkko
Su 31.8. klo 18 Lied-akatemian konsertti, Lappeenrannan laulukilpailun voittaja, baritoni Aarne Pelkonen ja pianisti Juh Alakärppä konsertoivat. Ohjelma 10 e.

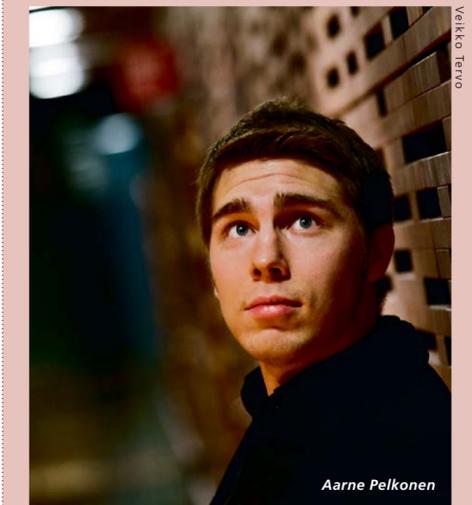
Mikaelinkirkko
Kardinaalinkatu 3A, kellarikerros
Ruokakassien jako to klo 10.

Haliskahvila
Kardinaalinkatu 3A, kellarikerros
Ruokakassien jako joka ti ja to klo 12.

Piikkiön kirkko
Pe 19.9. klo 19 Konsertti: Michel Grube – viulu, Boris Källman – piano, vapaa pääsy.

LiedAkatemia Henrikinkirkossa

● **Viime vuonna** supersuosion saavuttanut Viirsiakatemia saa arvoistansa jatkoa tämän syksyn LiedAkatemiansa. Viime vuoden kokemukset kannustivat luomaan uuden sarjan, jossa konserttien ja luentojen kautta tutustutaan valittuun teemaan monipuolisesti ja syvällisesti, kertoo kanttori **Olli-Pekka Laakkonen** avatesaan LiedAkatemian taustoja. Lied on Saksassa 1800-luvun alussa syntynyt taidemusiikin laji. Perinteisimmässä muodossaan lähesi esittäjä yksi laulaja pienen säestysryhmän kanssa. Lied on Saksassa 1800-luvun alussa syntynyt taidemusiikin laji. Perinteisimmässä muodossaan lähesi esittäjä yksi laulaja pienen säestysryhmän kanssa. Lied on Saksassa 1800-luvun alussa syntynyt taidemusiikin laji. Perinteisimmässä muodossaan lähesi esittäjä yksi laulaja pienen säestysryhmän kanssa.



Veikko Tapani

Aarne Pelkonen

DIAKONIA- RUOKAILUT

Nuorten aikuisten FOOD and HOPE -ruokailu to 18.9. klo 17 Mikaelin srk-kodilla (Puistokatu 13). Luuvassa maittava päivällinen, livenmusaa, infoiskuja, rokkaiseva puheenvuoro ja ruokakassinotto. Sosiaalialan ammattilaiset tavattavissa koko ruokailun ajan. Järj. Mikaelin srk, Mikaelin ystävät ja KRK.

Toivon torstai – elämän leipää ja ruokakasseja Paakarlan srk-kodissa (Laivateollisuudenk. 28) torstaina 18.9. klo 18.

Runosmäen nuorisotalo ”Ruokakello”
Piiparinpolku 13
Ruokakassien jako to klo 10.

Haliskahvila
Kardinaalinkatu 3A, kellarikerros
Ruokakassien jako joka ti ja to klo 12.

Jesari
Jäkärälän puistokatu 20
Ruokakassien jako pe klo 12.30.

Kirkkolounas su 7.9. klo 11.30. Mikaelin srk-kodilla (Puistokatu 13). Tule suoraan messusta lounaalle. Vapaaehtoinen maksu diakoniatyön tukemiseksi.

Vähävaraisten ruokailu to 11.9. klo 12–14 Mikaelin srk-kodilla. Maksuton ruokailu, ruokakassien jako ja hartaushetki.

ELÄKELÄISET

Eläkeläisten liikuntatapahtuma to 4.9. klo 13 Paakarlan srk-kodilla (Laivateollisuudenk. 28). Ohjelmassa mm. tuoliympäppää aromipallojen kanssa, ohjaaja Ritva Selkälä, hinta 2 e sis. kahvitarjoilu. klo 14 Yhteislaulua Aulis Kotaviidan johdolla (Paakarlan srk-koti) klo 18 Paneelikeskustelu (Hövelin parkkipaikka) ”Toivon torstai” Tule kuuntelemaan ja keskustelemaan Pansion ja Pernon varallisuuseroista ja köyhyydestä. Paikalla keskustelijoina kaupunginvaltuutetut Li Andersson ja Maija Perho, kirkkoherra Jouni Lehikoinen sekä Jari Niemelä ja Renee Honkanen Operaatio Ruokakassista. klo 19 Ruokakassien jakoa sekä sopaa (keskustelun jälkeen). Järj. Mikaelin srk

Nuorekkaat eläkeläiset
Vapaaehtoisvoimin toteutettua toimintaa. Ti 2.9. klo 14 Tiivistäreffit, Eerikinkatu 3. Turun Vanhuspalvelut ja vanhushuolusunnitelma vuosille 2014–2016. Palvelujohtaja Seija Arve, Turun kaupungin hyvinvointitoimiala, ikäihmisten palvelualaue. Pe 5.9. klo 12.30 Miesten lounasporukka, Ravintola Alabama, Lemminkäisenkatu 14–18 B Ma 8.9. klo 15 (Huom. päivä!) Tutustumme uskonnollisiin yhteisöihin: Usapostolinen kirkko, Satakunnantie 100, bussi 60 (Rieskalähteentien pysäkki). Ilmoittautumiset Anneli Leppänen, p. 041 506 9591. Ti 16.9. klo 12.30 Lounas treffit, Ravintola Aitiopaikka, Turun Virastotalo, Itsenäisydenaukio 2, 2. kerros To 18.9. klo 10 Muuttaneiden ryhmä, Eerikinkatu 3, 2. kerros. Tässä oiva mahdollisuus tutustua Turkuun ja löytää turkulaisia tuttavuuksia. Ryhmä on tarkoitettu lähiaikoina

Turkuun muuttaneille yksineläville. Ryhmä kokoontuu 6 kertaa alkaen 18.9. Ryhmää vetää Kaija Soinen. Tiedustelut ja ilmoittautumiset diakoni Rajja Eevallé, p. 040 3417581. Ti 23.9. Retki: 7 kirkon reitti Lähde tutustumaan lähiympäristön kirkkoihin ”7 kirkon reitillä”! Lähtö klo 8.30 Tuomiokirkolta ja paluu samaan paikkaan noin klo 17.30. Retken hinta on 40 e/hlö. Hintaan sisältyy bussi, opastukset, aamukahvi ja lounas. Ilmoittautua voit Sirpalle puh. 050 492 7145, 10.9. mennessä. Järj. Tuomiokirkkosrk

Kevyttä tuoli- ja tasapainojuoppaa Poikluomantalon Puiskuntatalolla (Poikluomantie 9, Seuranpanti) to 11.9.–4.12. klo 11–12, ohjaaja-n Marjris Virtanen. Erli-maksu: 25 e/syyskuusi, lunastetaan kaupungin yhteispalvelupisteestä Lautakunnankatu 4 B, p. (02) 588 4010. Lisätietoja: vahvistamari Katja Warpenius-Alonon p. 040 3417196 tai katja.warpenius@evl.fi tai erityisyliikunnan suunnittelija Päivi Mecklin, p. 050 3732641, paivi.mecklin@kaarina.fi. Kysy myös vertaisohjaajakoulutuksesta! Järj. Yhteistyössä Turun ja Kaarinan srk:ytymä ja Kaarinan liikuntapalvelut

Selvä suunta -ryhmä Hannuniitun srk-talolla 23.10. klo 13–15. Ryhmä kokoontuu viikoittain yhteensä 10 kertaa. Katso lisää sivulta 15.

Selvä suunta -ryhmä Raunistulan srk-talolla 29.9. klo 13 Raunistulan srk-kodilla. Materi-aali: Matka valoon, kriisistä voi toipua (Halttunen & Tähtinen, 2014). Ryhmä kokoontuu yht. 7 kertaa tiistai-iltoihin klo 18, alkaen 7.10. Ennakkoilmoittautuminen vaaditaan. Ilm. ja lisätiedot 30.9. mennessä: diakoniatyöntekijä Sonja Lamppu ti ja to klo 10–11 p. 0403417152 tai sonja.lamppu@evl.fi.

Ikäihmisten ystäväpiiri Pikku-tuvalla (Kousankatu 6, kirkon alakerrassa) torstaisin klo 13–15. Ryhmään otetaan enintään kahdeksan henkilöä ja se kokoontuu 12 kertaa 18.9.–4.12. Toiminta suunnitellaan ryhmäläisten toiveet huomioiden esim. keskustelua, kokemusten ja kaamista, retkiä, liikuntaa. Ystäväpiiri-toiminnan tavoitteena on yksinäisyyden tunteen lievittäminen. Menetelmän on kehittänyt vanhustyön keskuksii. Innoitu ja soita heti puh. 050 396 7170 tai 02 2625025. Ohjaajina Merja Heikinheimo, Tui-re Lehti-Riikonen, Hanna Saarinen/ Turun Kaupungin ennaltaehkäisevät vanhushuolupalvelut ja Sinikka Laine/Katariinan srk:n diakonia.

Arkitasapainoryhmät vko 34 ma 18.8. klo 10 Hannuniitussa ja pe 22.8. klo 13 Varissuolla. Kunnon ko- hentuessa arjesta selviytyminen helppottuu, löydät liikkuksen ilon ja mielikin virkistystä jousussa. Ryhmä on avoin ja maksuton. Ota mukaan joustava vaatus ja sisätossut. Tiedustelut arkisin klo 8–9 p. 050-3967170 / Ennaltaehkäisevät vanhushuolupalvelut, viriketoiminnonohjaaja Leh-muskalkan hyvinvointikeskus. Järj. Katariinan srk

JUMALAN- PALVELUKSET

Mikaelmessu su klo 17 (parilliset viikot) Mikaelinkirkossa. ”Usi-muotoinen koko perheen jumalanpalvelus”. 7.9. ”Jeesus-messu”, Pyry Winter, Varikko-bändi (mukana Kansanlahetyks). 21.9. ”Ilon ja kiitoksen messu”, Jaakko Paakkanen, Sei-di Vartiainen & co.

Johannesmessu su 31.8. klo 17 Pal-livahan kirkossa. Saarna: Niils SpooF,

liturgi: Mikko Laurén, seurakuntalaisen puhe: Vesa Tiensuu. Musiikissa Esa-Pekka Kannianen, Leena Lehto ja Taina Laurén. Esirukouspalvelua, kahvihetki messun jälkeen srk-salis-sa. Järj. Maarian srk

Merisunnuntai – Sea Sunday Mikaelissa 21.9. Merenkulkijoiden ja merimieskirkkoitten vuosittainen kirkkopyhä. Tällä kertaa se on myös mieskuoro Laulun Ystävien juhlayhä, sillä kuoron 100-vuotisjuhla-voisi starttaa Mikaelinkirkosta. Merisunnuntain messu klo 10 Mikaelin-kirkossa, Hanttu ja Satu Oldendorff, Mieskuoro Laulun Ystävät. Lisätietoja antaa diakoni Hanna Boateng, 040 3417 136 tai hanna.boateng@evl.fi.

Good Feelings -kurssi tiistaisin klo 18–20 viisi kertaa alk. 16.9. God’s gas -kahvilassa (Puutarhakatu 24). Kurssin aikana perheydme mm. sisäisesti ja ulkoiseen minään, kotikonstein tehtäviin helpoihin itsehoitoihin sekä hyvin käyttötappoihin. Ilmoittautumiset pe 5.9. mennessä sirpa.hiltunen@evl.fi tai 040 341 7392. Lisätietoja saat myös Rai-jalta, 040 556 2155. Kurssi päättyy 19.10. klo 13–16.45 srk-kodissa jär-jestettävään Hyvän olon päivään ja klo 17 alkavaan Mikaelmessuun. Järj. Mikaelin srk

KRITO-TYÖ

”Matka valoon – kriisistä voi toipua” -ilta ti 23.9. klo 18.30 (tarjoilu klo 18) Raunistulan srk-kodilla (Murtomaantie 12). Pastori, musikko Ul-la Halttunen. Lisäksi infoa Maarian srk:n 7.10. alkavista Krito-ryhmistä.

LAPSET JA NUORET

Puuhapäivät alakoulukäisil-le Poikluoman seurakuntatalo-sa, Poikluomantie 9, Piispansriltä 20.9., 18.10. ja 15.11. klo 10–13. Tiedustelut ja ilmoittautumiset Mari Vierula p. 040 3417 193, mari.vierula@evl.fi. Järj. Kaarinan srk

Pikkupiikki eli 3.–6.-lk. avoimet ovat tiistaisin 2.9. alkaen klo 14–16 Henrikinkirkon alakerrassa, Peltolantie 2. Pelailua, hartausta, läksyjen tekoa, mukavaa yhdessäoloa jne. Paikalla viikoilla mahdollisuus kokkailu/leipoa. Maksuton, ei ilmoit-tautumista.

KUOROT

Kirkkokuoroosienorit. Harjoitukset alkavat torstaina 11.9. klo 13. Paik-kana juhlasali, Eerikinkatu 3. Ter-vetuloa laulamaan rov. Jorma Osarin johdolla.

Yleinen äänioikeus on uusi kuoro laulamattomille. Kuoroon ei ole koelaulua vaan se on avoin kaikille, jotka eivät mielestään osaa laulaa, mutta halua ja intoa siihen kuitenkin olisi. Kuorossa harjoitellaan rennolla ja iloisella, mutta myös tehokkaalla otteella äänenhallintaa, hengitystekniikkaa, rytmejä ja ryhmän tasoon sopivaa ohjelmaa. Kuoro kokoontuu syyskaudella Mikaelin srk-kodissa torstaisin klo 17.30–19 seuraavaasti: 4.9., 11.9., 18.9., 2.10., 9.10., 16.10., 23.10., 6.11., 20.11., 11.12., 18.12. Tervetuloa mukaan! Tiedustelut kuoron johtaja, kanttori, laulupedagoogi Silvia Koski, p. 040 3417388 tai silvia.koski@evl.fi.

Ylimääräinen Rap-battle -tapahtuma

pe 5.9. klo 19 (Hövelin edustalla). Hauska ja mielenkiintoisempaa Rap-kisa. Tule ja nautta rap ta-tosi. Mukana v. 2011 pronssille yl-tänyt Santeri ja biitti soittaja DJ Juri Haukka, illan juontaja Mc Harri Houdini.Voittajalle luvassa 100 e pal-kinto. Ilmoittautumiset tkuylimaal-linen@gmail.com tai Harrille 050 348 9963. Klo 19–23 Yökahvila (Cafe Mikael) Nuorille suunnattua ohjelmaa mm. pientä kisailua ja pikku

KURSSIT JA RYHMÄT

Alfa-kurssi maanantaisin klo 18–20 alk. 13.10. Kysymyksen viikon kristin-uskon peruskurssi johdattava syvem-

mälle uskon asioissa ja tutustuttaa seurakuntaporukkaan. Kahvila-Alfa God’s Gas -kahvilassa (Mikommökki) (Puistok.13, sisäpiha). Ilm. pasi.jaak-kola@evl.fi tai 040-3417412. Järj. Mikaelin srk

Onko sinulla unelmia? Haluatko yhdessä vertaisryhmän kanssa lähteä toteuttamaan ihmisen kohtaista unelmaasi? Ryhmä on suunnattu n. 25–40-vuotiaille mielenterveys- ja päihdekuntoutujille. Ryhmissä valitaan haastattelujen perusteella 6–8 osallistujaa. Yhteistyössä Katariinan srk ja Turun A-kilta. Lisätietoja antaa diakoni Hanna Boateng, 040 3417 136 tai hanna.boateng@evl.fi.

Omaishoitajien ja hoidettavien retki Sinapiin pe 12.9. Kysely-tiistaisin tai perjantaisin klo 9–10 puh. 040 3417 172 viimeistään 2.9. Järj. Katariinan srk

NÄYTELMIÄ

Isku – tarinoita selviytyjistä. TA-RINAtehtaan uusi musiikinäytelmä kysyy: Pitääkö ihmisen kärsiä yksin, koska Kristuskin kärsi ristillä? Mikä on ihmisen arvo itsekseen? Käskirjoitus & ohjaus Anna-Kaisa Leppänen. Esintymässä Miika Hjorth, Jaana Engström & Ansu Leppänen. Ens-ilta ke 17.9. klo 14.30 ja iltaesitys ke 24.9. klo 18 Kaarinan kirkolla.

OLLAAN YHDESSÄ

Sotiemme veteraanien, heidän puolisoilleen ja leskilleen tarkoitettu Veteraanikerho kokoontuu jälleen 10.9. klo 10–12.30 osoitteessa Eerikinkatu 3, 2. krs. Tervetuloa!

Lähetysten Puuhapiiri kokoontuu joka toinen perjantai parittomilla viikoilla alkaen 29.8. klo 14. Kokoontumispaikka on Yrjänän seurakuntakoti (Itäinen Pitkätie 49). Tieduste-lut: Outi Granlund, p. 050 465 5734. Järj. Martinsrk

Lähiöunelma palvelupäivä la 6.9. klo 10–15. Seurakunnan järjestä-mää toimintaa pitkin päivää ympäri aluetta. Luvassa mm. ikäihmisten ikkunanpesua, vanhusten kanssa ulkoilua sekä kaikkea muuta hyvää alueen parhaaksi. Klo 16 Kohtaamis-messu (Paakarlan srk-koti) Erti-yinen messu alueen asukaille, musiikissa Vivace lauluyhtye, Pasi Jaakko-la, lapsille pyhäkoulu. Kahvitarjoilu. Järj. Mikaelin srk

Domcafén tietovisa joka to klo 17, Lähetyskahvila Domcafé. Kysymykset maan ja taivaan väliltä. Asiaton oleskelu sallittu.

Nojatuolimatkat ympäri maail-

naposteltavaa sekä grilliruokaa. Järj. Mikaelin srk

LEIRIT JA RETKET

MIKAELMESSU-leiri la–su 4.–5.10. Sinapin leirikokouksessa. Yhteisöllinen leiri sinulle, joka olet viihtynyt Mikaelmessuissa tai haluaisit alkaa raamattuopetusta, ylistystä ja ruko-usta sekä keskustelua siitä, millaista messua haluamme olla rakentamas-sa. Lapsille omaa ohjelmaa. Majoitus hotellitasoisissa kahden hengen huoneissa, joissa oma kylpyhuone (lisävuodemahdollisuus). Hinta 28 e (4–17-v. 10 e, alle 4-v. ilm.). Järj. Mikaelin srk

Omaishoitajien ja hoidettavien retki Sinapiin pe 12.9. Kysely-tiistaisin tai perjantaisin klo 9–10 puh. 040 3417 172 viimeistään 2.9. Järj. Katariinan srk

NÄYTELMIÄ

Isku – tarinoita selviytyjistä. TA-RINAtehtaan uusi musiikinäytelmä kysyy: Pitääkö ihmisen kärsiä yksin, koska Kristuskin kärsi ristillä? Mikä on ihmisen arvo itsekseen? Käskirjoitus & ohjaus Anna-Kaisa Leppänen. Esintymässä Miika Hjorth, Jaana Engström & Ansu Leppänen. Ens-ilta ke 17.9. klo 14.30 ja iltaesitys ke 24.9. klo 18 Kaarinan kirkolla.

LAPSET JA NUORET

Puuhapäivät alakoulukäisil-le Poikluoman seurakuntatalo-sa, Poikluomantie 9, Piispansriltä 20.9., 18.10. ja 15.11. klo 10–13. Tiedustelut ja ilmoittautumiset Mari Vierula p. 040 3417 193, mari.vierula@evl.fi. Järj. Kaarinan srk

Pikkupiikki eli 3.–6.-lk. avoimet ovat tiistaisin 2.9. alkaen klo 14–16 Henrikinkirkon alakerrassa, Peltolantie 2. Pelailua, hartausta, läksyjen tekoa, mukavaa yhdessäoloa jne. Paikalla viikoilla mahdollisuus kokkailu/leipoa. Maksuton, ei ilmoit-tautumista.

OLLAAN YHDESSÄ

Sotiemme veteraanien, heidän puolisoilleen ja leskilleen tarkoitettu Veteraanikerho kokoontuu jälleen 10.9. klo 10–12.30 osoitteessa Eerikinkatu 3, 2. krs. Tervetuloa!

Lähetysten Puuhapiiri kokoontuu joka toinen perjantai parittomilla viikoilla alkaen 29.8. klo 14. Kokoontumispaikka on Yrjänän seurakuntakoti (Itäinen Pitkätie 49). Tieduste-lut: Outi Granlund, p. 050 465 5734. Järj. Martinsrk

Lähiöunelma palvelupäivä la 6.9. klo 10–15. Seurakunnan järjestä-mää toimintaa pitkin päivää ympäri aluetta. Luvassa mm. ikäihmisten ikkunanpesua, vanhusten kanssa ulkoilua sekä kaikkea muuta hyvää alueen parhaaksi. Klo 16 Kohtaamis-messu (Paakarlan srk-koti) Erti-yinen messu alueen asukaille, musiikissa Vivace lauluyhtye, Pasi Jaakko-la, lapsille pyhäkoulu. Kahvitarjoilu. Järj. Mikaelin srk

Domcafén tietovisa joka to klo 17, Lähetyskahvila Domcafé. Kysymykset maan ja taivaan väliltä. Asiaton oleskelu sallittu.

Nojatuolimatkat ympäri maail-

man syksyllä Tuomiokirkkoseura-kunnan juhlasalissa (Eerikinkatu 3) klo 18 –n.19.30 diaesityksin ja kes-kusteluihin. Su 21.9. ”Näe Ahvenan-maan historiaa ja nykyäikää kiertomaatkalla 2014 ”, matkaoppaana Sir-pa Salminen. Su 19.10. ”Pohjois- Ir-lanti eilen ja tänään”, kuvakerto-muus Tuula Kyrölä ja Anna-Liisa Varhiala. Su 23.11 ”Manner-Kreikkaa kiertämässä 2001 ja 2014”, kertoja-n Mikko Salminen. Tervetuloa! Ti-laisuuskissa kahvitarjoilu. Järjestää Tuomiokirkkosrk:n matkaryhmä.

Rukousta liikkuen Henrikinkirkon Ruususalissa tiistaisin klo 18–19.30 alkaen 9.9. Rukousta ja Jumalan kohtaamista koko kehollamme, toteutamme musiikin ja Raamatun sanan avulla. Tervetuloa rohkeasti mukaan! Tark. tiedot Hannele Tenhu, p. 045 1255455.

SILTA! Tervetuloa Littoisten perin-nemerkkinolle 14.9. Littoisten Työ-väentalon (Vuorikuja 7) pihalle klo 12 alkaen. Seuraa myös SILTA-kul-kukeen tanssijoita/ laulajia Littois-ten kirkkoon n. klo 13–13.45. SILTA on laulua, puhetta, tanssia, iloa ym. Kutsujoin ovat Kaarinan srk ja tied-nest kristitty Turun alueelta. Tiedus-telut Mika Ostela, p. 040 3417 187, mikka.ostela@evl.fi.

Akvarellimaalausryhmä Kaarinan kirkolla (Voudinkatu 2) joka toinen tiistai klo 13

16.9. alkaen. Tiedustelut Marjatta Viitanen, p. 040 7469 644. Ohjeet tarvikkeista ensimmäisellä kerralla. Järj. Kaarinan srk

RAAMATTU- OPETUSTA

Mikaelin Raamattukoulu Mikaelin srk-kodissa (Puistok.13) klo 18: ma-ke 29.9.–1.10. klo 18–21 Raama-tun punainen lanka Mikaelinkirkos-sa, Leif Nummela (KL).

Raamattuluennot 1 Joh. kirjees-tä jatkuvat Hepokullan srk-kodilla, Varkavuorenk. 23 joka toinen tor-stai alkaen 11.9. klo 18. Aiheeseen johdattaa lähetyssehteri Lauri Leh-tinen. Järj. Maarian srk

RETRIITIT

Hiljaisuuden retriitit 5.–7.9. Pyhän huolettomuuden lä-hteillä I – retriitti AA- ja AI Anonlaisil-le. Nimettömyys taataan. Ilm. tähän p. 044 9741610. Pirjo Lehtonen, Kata Vesivalo, Mereta Kotala. 8.–11.9. Pyhän huolettomuuden lä-hteillä II – retriitti työttömille kolmen yön yli. Pirjo Lehtonen, Kata Vesiva-lo, Mereta Kotala. 12.–14.9. Lämpöä ja valoa ihmisseu-teisiin. Aira Kuvaaja, Pekka Saurio. 19.–21.9. Ruskaretriitti. Aiju von Schöneman, Marre Johanson. 26.–28.9. Elämä kantaa, retriitti-eron kokeneille. Mari Kinnunen, Marjut Ostermaa Tied. ja ilm. p. 040 3417 007 tai 040 3417207, auli.hynonen-rinne@evl.fi. Katso myös www.turunseura-kunnat.fi

RUKOUSTA

Ohjatut rukouksuviikot 5.10.–16.11. Elämän ja uskon vuoropuhelua ruko-uksen hengessä. Osallistujat sitou-tuvat päivittäiseen puolintuntiseen rukouksimietelyyn kotona Raama-tun tekstin äärellä ja viikoittaiseen kahdenkeskiseen tapaamiseen oh-jaajansa kanssa. Kuusiviikkoisen jän-

na-

keliumi. 1–3 henkiset joukkueet. Il-moitt. ennen 20.9. rovasti Sirkka-Liisa Peltola-Lainealle, puh. 040-7525404 tai sirkka.peltola@pp1.inet.fi. Tule kilpaillemaan tai ylei-söksi seuraamaan kilpailu! Tarjola-keiteloustausta ja kahvia. Järj. V-S Piipilaseura

Minna Canthia mukailien: ”Rakkaus, vapaus ja tasa-arvo – toteutuvatko ne koskaan?”
Kaksikerran kirkko su 7.9. klo 15. Runoja naisesta ja miehestä, Jumalasta ja hyvän tekemisestä. Turun Lausun-takerhon lausujat: Olli Kouvo, Maar-perälä, Elisa Raassina, Pirjo Vahtola. Musiikki: laulu- ja soitinyhtye The Blend Alexandra Terve-tuloa! Turun Lausuntakerho ry. Mar-tinseurakunta. Ohjelma 5 e.

PERHEILLE

Iltaaperhekerho maanantaina 8.9. ja torstaina 25.9. klo 17.30–19 Ku-piittaa seurakuntakodilla (Sirkka-lank 4). Ilon ohjelmassa on kyltti-lähetki, toimintaa ja yhdessäoloa kai-kenikäisille lapsille ja aikuisille. Ter-vetuloa! Järj. Tuomiokirkkosrk:n perhetyö

Onko lapsesi jäänyt kastamatta? Juuri sinun perheellesi on tarkoitettu Kastejuhla, joka pidetään Henrik-kirkossa sunnuntaina 5.10. Tieduste-lut ja ilmoittautumiset 19.–21.9. Järj. Kaarinan srk

Helenan Runoryhmä Kaarinan kir-kolla joka toinen to klo 13 18.9. alkaen. Runojen parissa työskentelyä eri muodoissa. Runojen kirjoittamis-ta, eri menetelmiä ja runoihin tut-tumista. Ilmoittautuminen paikan päällä ensimmäisellä kerralla. Tiedustelut Mikaelin srk:n diakoniatoi-misto, p. 040 3417180.

RAAMATTU- OPETUSTA

Mikaelin Raamattukoulu Mikaelin srk-kodissa (Puistok.13) klo 18: ma-ke 29.9.–1.10. klo 18–21 Raama-tun punainen lanka Mikaelinkirkos-sa, Leif Nummela (KL).

RAAMATTU- OPETUSTA

Raamattuluennot 1 Joh. kirjees-tä jatkuvat Hepokullan srk-kodilla, Varkavuorenk. 23 joka toinen tor-stai alkaen 11.9. klo 18. Aiheeseen johdattaa lähetyssehteri Lauri Leh-tinen. Järj. Maarian srk

RETRIITIT

Hiljaisuuden retriitit 5.–7.9. Pyhän huolettomuuden lä-hteillä I – retriitti AA- ja AI Anonlaisil-le. Nimettömyys taataan. Ilm. tähän p. 044 9741610. Pirjo Lehtonen, Kata Vesivalo, Mereta Kotala. 8.–11.9. Pyhän huolettomuuden lä-hteillä II – retriitti työttömille kolmen yön yli. Pirjo Lehtonen, Kata Vesiva-lo, Mereta Kotala. 12.–14.9. Lämpöä ja valoa ihmisseu-teisiin. Aira Kuvaaja, Pekka Saurio. 19.–21.9. Ruskaretriitti. Aiju von Schöneman, Marre Johanson. 26.–28.9. Elämä kantaa, retriitti-eron kokeneille. Mari Kinnunen, Marjut Ostermaa Tied. ja ilm. p. 040 3417 007 tai 040 3417207, auli.hynonen-rinne@evl.fi. Katso myös www.turunseura-kunnat.fi

RUKOUSTA

Ohjatut rukouksuviikot 5.10.–16.11. Elämän ja uskon vuoropuhelua ruko-uksen hengessä. Osallistujat sitou-tuvat päivittäiseen puolintuntiseen rukouksimietelyyn kotona Raama-tun tekstin äärellä ja viikoittaiseen kahdenkeskiseen tapaamiseen oh-jaajansa kanssa. Kuusiviikkoisen jän-

na-



Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä

Henrikin-seurakunta

HENRIKINKIRKKO, Peltolantie 2 Säännöllinen viikkotoiminta: Maanantai klo 9.30 Perhekerho (alkaa viikolla 35)

Maanantai klo 17 Miesten Raamattupiiri (vko 37)
Maanantai klo 19 Henkari – Henrikin aikuisten Raamattupiiri (http://henkari.fi) (vko 36)
Tiistai klo 12 Kolmen vartin kuoro (vko 36)
Tiistai klo 13 Päivähartaus (vko 37)
Tiistai klo 13 Lähetyspiiri (vko 37)
Tiistai klo 13 Merimieskirkkopii-ri (vko 37)
Tiistai klo 18 Rukoustanssiryhmä (vko 36)
Keskiviikko klo 16 Henrikin lukupiiri (parittomat viikot) (vko 37)
Keskiviikko klo 16.30 Henrikin Lapsikuoro (vko 36)
Keskiviikko klo 18 Henrik’ s Singers (vko 36)
Torstai klo 13 Torstaipiiri (vko 37)

Jumalanpalvelukset:
Su 31.8. klo 10 Luomakunnan sunnuntain messu, Odell, Miettinen, Paaso, Pekka Railamaa, luuttu/kita-ra. Ekoteko-tapahtuma alkaa, Kirkkokahvi.
Su 7.9. klo 10 Messu, Kalliala, Mäntylä, Pelkonen. Kirkkokahvi.
Su 14.9. klo 10 Messu, Kallio, Pätsi, Paaso. Kirkkokahvi.
Ti 16.9. klo 18 Nuorten valmistelema messu, Miettinen, Mäenpää.
La 20.9. klo 18 Sateenkaarimessu, Pätsi, Laakkonen, iltatee.
Su 21.9. klo 10 Messu, Mäntylä, Odell, Laakkonen.

LEHMUSVALKAMA, Karviaiskatu 7
Su 14.9. klo 13 Hartaus, Pätsi, Laakkonen.

Kaarinan seurakunta

KAARINAN KIRKKO, Voudinkatu 2
Torstaisin klo 9.30 Perhekerho
Su 31.8. klo 10 Messu, Ostela, Peltonen
Ke 3.9. klo 18 Arki-illan ehtoollinen, Heino

Su 7.9. klo 10 Messu, Pesonen
Keskiviikkoisin klo 10.9. alkaa klo 16 Kirkkokuoro, Kaarina Peltonen
Su 14.9. klo 17 Syyskauden avausjumalanpalvelus ja pyhäkoulu, Minu näköisen seurakunta: draamaa, kaikki työntekijät töissä, porinakahvit
Ma 15.9. klo 13 Diakoniapiiri: kierätysmateriaalista tuotteita vähävaraisten hyväksi
Su 31.8. klo 11.15 alkaa Ekoteko-tapahtuma. Tarjolla on soppalounas, pompullinna, tarinatelttä, kierrätysasiaa, linnunpöntön tekemistä, tavaravaihtotori, keppihevოსaskartelua ja keppihevosen esteraa. Ohjelma jatkuu klo 14 asti. Mukana ovat Pikku Vihreä, Martat ja partio.
Su 7.9. klo 14 Kaikille avoin virsikoulu, Paaso.
Su 7.9. klo 17 Kasvun paikka-ilta, Miettinen.
Su 14.9. klo 16 Laulun ja Sanan hetki, Jarvensalo, Pätsi, Paaso.
Ti 16.9. klo 17.30 Vauvasukkapaja, Sirkka Selin.
Su 21.9. klo 18 Lied-akatemia jatkuu, Laakkonen.

Nuorten viikkotoiminta Henrikin-kirkolla:
Maanantaisin Bändiharjoitukset klo 17–19. Avoin kaikille musiikin avulla haastankipodista kiinnostuneille.
Tiistaisin Nuortenillat Piikkissä (avoimet ovet) klo 17–21

Keskiviikkoisin Isoskoulutus klo 16.30–18.
Keskiviikkoisin Raamis klo 18.15–19.45
Huom!
Ti 16.9. klo 18 Nuorten valmistelema messu, jatkot alakerassa.

LAUSTEEN SRK-KOTI, Maistraatinkatu 1
Säännöllinen viikkotoiminta:
Ke klo 13 Keskiviikkokerho (parittomat viikot) (alkaa viikolla 37)
To klo 9.30 Perhekerho (vko 35)
To 4.9. klo 18 Lauste-kävely. Tutustutaan Lausteen kaupunginosan historiaan ja nykyisyteen FL Veikko Laakson opastuksella. Lähtö Lausteen Siwan edestä. Kävelyretken kesto on n. 1½ tuntia. Mukana Ei-ja Kalliala.

KOIVULAN SRK-KOTI, Sävkeluja 3
Säännöllinen viikkotoiminta:
Ma klo 13 Seniorikahvila (alkaa viikolla 36)
Ti klo 9.30 Vauvakahvila. Vertaisryhmä ekavaivujen perheille. (vko 35)
Pe klo 9.30 Perhekerho (vko 35)

LEHMUSVALKAMA, Karviaiskatu 7
Su 14.9. klo 13 Hartaus, Pätsi, Laakkonen.

Kaarinan seurakunta

KAARINAN KIRKKO, Voudinkatu 2
Torstaisin klo 9.30 Perhekerho
Su 31.8. klo 10 Messu, Ostela, Peltonen
Ke 3.9. klo 18 Arki-illan ehtoollinen, Heino

Su 7.9. klo 10 Messu, Pesonen
Keskiviikkoisin klo 10.9. alkaa klo 16 Kirkkokuoro, Kaarina Peltonen
Su 14.9. klo 17 Syyskauden avausjumalanpalvelus ja pyhäkoulu, Minu näköisen seurakunta: draamaa, kaikki työntekijät töissä, porinakahvit
Ma 15.9. klo 13 Diakoniapiiri: kierätysmateriaalista tuotteita vähävaraisten hyväksi
Su 31.8. klo 11.15 alkaa Ekoteko-tapahtuma. Tarjolla on soppalounas, pompullinna, tarinatelttä, kierrätysasiaa, linnunpöntön tekemistä, tavaravaihtotori, keppihevოსaskartelua ja keppihevosen esteraa. Ohjelma jatkuu klo 14 asti. Mukana ovat Pikku Vihreä, Martat ja partio.
Su 7.9. klo 14 Kaikille avoin virsikoulu, Paaso.
Su 7.9. klo 17 Kasvun paikka-ilta, Miettinen.
Su 14.9. klo 16 Laulun ja Sanan hetki, Jarvensalo, Pätsi, Paaso.
Ti 16.9. klo 17.30 Vauvasukkapaja, Sirkka Selin.
Su 21.9. klo 18 Lied-akatemia jatkuu, Laakkonen.

Nuorten viikkotoiminta Henrikin-kirkolla:
Maanantaisin Bändiharjoitukset klo 17–19. Avoin kaikille musiikin avulla haastankipodista kiinnostuneille.
Tiistaisin Nuortenillat Piikkissä (avoimet ovet) klo 17–21

Keskiviikkoisin Isoskoulutus klo 16.30–18.
Keskiviikkoisin Raamis klo 18.15–19.45
Huom!
Ti 16.9. klo 18 Nuorten valmistelema messu, jatkot alakerassa.

LAUSTEEN SRK-KOTI, Maistraatinkatu 1
Säännöllinen viikkotoiminta:
Ke klo 13 Keskiviikkokerho (parittomat viikot) (alkaa viikolla 37)
To klo 9.30 Perhekerho (vko 35)
To 4.9. klo 18 Lauste-kävely. Tutustutaan Lausteen kaupunginosan historiaan ja nykyisyteen FL Veikko Laakson opastuksella. Lähtö Lausteen Siwan edestä. Kävelyretken kesto on n. 1½ tuntia. Mukana Ei-ja Kalliala.

KOIVULAN SRK-KOTI, Sävkeluja 3
Säännöllinen viikkotoiminta:
Ma klo 13 Seniorikahvila (alkaa viikolla 36)
Ti klo 9.30 Vauvakahvila. Vertaisryhmä ekavaivujen perheille. (vko 35)
Pe klo 9.30 Perhekerho (vko 35)

LEHMUSVALKAMA, Karviaiskatu 7
Su 14.9. klo 13 Hartaus, Pätsi, Laakkonen.

Kaarinan seurakunta

KAARINAN KIRKKO, Voudinkatu 2
Torstaisin klo 9.30 Perhekerho
Su 31.8. klo 10 Messu, Ostela, Peltonen
Ke 3.9. klo 18 Arki-illan ehtoollinen, Heino

Su 7.9. klo 10 Messu, Pesonen
Keskiviikkoisin klo 10.9. alkaa klo 16 Kirkkokuoro, Kaarina Peltonen
Su 14.9. klo 17 Syyskauden avausjumalanpalvelus ja pyhäkoulu, Minu näköisen seurakunta: draamaa, kaikki työntekijät töissä, porinakahvit
Ma 15.9. klo 13 Diakoniapiiri: kierätysmateriaalista tuotteita vähävaraisten hyväksi
Su 31.8. klo 11.15 alkaa Ekoteko-tapahtuma. Tarjolla on soppalounas, pompullinna, tarinatelttä, kierrätysasiaa, linnunpöntön tekemistä, tavaravaihtotori, keppihevოსaskartelua ja keppihevosen esteraa. Ohjelma jatkuu klo 14 asti. Mukana ovat Pikku Vihreä, Martat ja partio.
Su 7.9. klo 14 Kaikille avoin virsikoulu, Paaso.
Su 7.9. klo 17 Kasvun paikka-ilta, Miettinen.
Su 14.9. klo 16 Laulun ja Sanan hetki, Jarvensalo, Pätsi, Paaso.
Ti 16.9. klo 17.30 Vauvasukkapaja, Sirkka Selin.
Su 21.9. klo 18 Lied-akatemia jatkuu, Laakkonen.

Muu toiminta
Henrikinkirkolla:
To 28.8. klo 16.30 Turku-aktio: ”Oma paikkani Jumalan suunnitelmassa”, Pyy Ruutu. – klo 18 ”Mistä voimaa olla suuressa mukana?”, Winter. – klo 19.15 Mahdollisuus muutokseen -ilta; Anne-Marie Odell, Liisa Pura, Heikki Kauhainen, Granströmin perheyhte y ja Varriko -bändi.
Su 31.8. klo 11.15 alkaa Ekoteko-tapahtuma. Tarjolla on soppalounas, pompullinna, tarinatelttä, kierrätysasiaa, linnunpöntön tekemistä, tavaravaihtotori, keppihevოსaskartelua ja keppihevosen esteraa. Ohjelma jatkuu klo 14 asti. Mukana ovat Pikku Vihreä, Martat ja partio.
Su 7.9. klo 14 Kaikille avoin virsikoulu, Paaso.
Su 7.9. klo 17 Kasvun paikka-ilta, Miettinen.
Su 14.9. klo 16 Laulun ja Sanan hetki, Jarvensalo, Pätsi, Paaso.
Ti 16.9. klo 17.30 Vauvasukkapaja, Sirkka Selin.
Su 21.9. klo 18 Lied-akatemia jatkuu, Laakkonen.

Nuorten viikkotoiminta Henrikin-kirkolla:
Maanantaisin Bändiharjoitukset klo 17–19. Avoin kaikille musiikin avulla haastankipodista kiinnostuneille.
Tiistaisin Nuortenillat Piikkissä (avoimet ovet) klo 17–21

Keskiviikkoisin Isoskoulutus klo 16.30–18.
Keskiviikkoisin Raamis klo 18.15–19.45
Huom!
Ti 16.9. klo 18 Nuorten valmistelema messu, jatkot alakerassa.

LAUSTEEN SRK-KOTI, Maistraatinkatu 1
Säännöllinen viikkotoiminta:
Ke klo 13 Keskiviikkokerho (parittomat viikot) (alkaa viikolla 37)
To klo 9.30 Perhekerho (vko 35)
To 4.9. klo 18 Lauste-kävely. Tutustutaan Lausteen kaupunginosan historiaan ja nykyisyteen FL Veikko Laakson opastuksella. Lähtö Lausteen Siwan edestä. Kävelyretken kesto on n. 1½ tuntia. Mukana Ei-ja Kalliala.

KOIVULAN SRK-KOTI, Sävkeluja 3
Säännöllinen viikkotoiminta:
Ma klo 13 Seniorikahvila (alkaa viikolla 36)
Ti klo 9.30 Vauvakahvila. Vertaisryhmä ekavaivujen perheille. (vko 35)
Pe klo 9.30 Perhekerho (vko 35)

LEHMUSVALKAMA, Karviaiskatu 7
Su 14.9. klo 13 Hartaus, Pätsi, Laakkonen.

Kaarinan seurakunta

KAARINAN KIRKKO, Voudinkatu 2
Torstaisin klo 9.30 Perhekerho
Su 31.8. klo 10 Messu, Ostela, Peltonen
Ke 3.9. klo 18 Arki-illan ehtoollinen, Heino

Su 7.9. klo 10 Messu, Pesonen
Keskiviikkoisin klo 10.9. alkaa klo 16 Kirkkokuoro, Kaarina Peltonen
Su 14.9. klo 17 Syyskauden avausjumalanpalvelus ja pyhäkoulu, Minu näköisen seurakunta: draamaa, kaikki työntekijät töissä, porinakahvit
Ma 15.9. klo 13 Diakoniapiiri: kierätysmateriaalista tuotteita vähävaraisten hyväksi
Su 31.8. klo 11.15 alkaa Ekoteko-tapahtuma. Tarjolla on soppalounas, pompullinna, tarinatelttä, kierrätysasiaa, linnunpöntön tekemistä, tavaravaihtotori, keppihevოსaskartelua ja keppihevosen esteraa. Ohjelma jatkuu klo 14 asti. Mukana ovat Pikku Vihreä, Martat ja partio.
Su 7.9. klo 14 Kaikille avoin virsikoulu, Paaso.
Su 7.9. klo 17 Kasvun paikka-ilta, Miettinen.
Su 14.9. klo 16 Laulun ja Sanan hetki, Jarvensalo, Pätsi, Paaso.
Ti 16.9. klo 17.30 Vauvasukkapaja, Sirkka Selin.
Su 21.9. klo 18 Lied-akatemia jatkuu, Laakkonen.

Muu toiminta
Henrikinkirkolla:
To 28.8. klo 16.30 Turku-aktio: ”Oma paikkani Jumalan suunnitelmassa”, Pyy Ruutu. – klo 18 ”Mistä voimaa olla suuressa mukana?”, Winter. – klo 19.15 Mahdollisuus muutokseen -ilta; Anne-Marie Odell, Liisa Pura, Heikki Kauhainen, Granströmin perheyhte y ja Varriko -bändi.
Su 31.8. klo 11.15 alkaa Ekoteko-tapahtuma. Tarjolla on soppalounas, pompullinna, tarinatelttä, kierrätysasiaa, linnunpöntön tekemistä, tavaravaihtotori, keppihevოსaskartelua ja keppihevosen esteraa. Ohjelma jatkuu klo 14 asti. Mukana ovat Pikku Vihreä, Martat ja partio.
Su 7.9. klo 14 Kaikille avoin virsikoulu, Paaso.
Su 7.9. klo 17 Kasvun paikka-ilta, Miettinen.
Su 14.9. klo 16 Laulun ja Sanan hetki, Jarvensalo, Pätsi, Paaso.
Ti 16.9. klo 17.30 Vauvasukkapaja, Sirkka Selin.
Su 21.9. klo 18 Lied-akatemia jatkuu, Laakkonen.

Nuorten viikkotoiminta Henrikin-kirkolla:
Maanantaisin Bändiharjoitukset klo 17–19. Avoin kaikille musiikin avulla haastankipodista kiinnostuneille.
Tiistaisin Nuortenillat Piikkissä (avoimet ovet) klo 17–21

Keskiviikkoisin Isoskoulutus klo 16.30–18.
Keskiviikkoisin Raamis klo 18.15–19.45
Huom!
Ti 16.9. klo 18 Nuorten valmistelema messu, jatkot alakerassa.

LAUSTEEN SRK-KOTI, Maistraatinkatu 1
Säännöllinen viikkotoiminta:
Ke klo 13 Keskiviikkokerho (parittomat viikot) (alkaa viikolla 37)
To klo 9.30 Perhekerho (vko 35)
To 4.9. klo 18 Lauste-kävely. Tutustutaan Lausteen kaupunginosan historiaan ja nykyisyteen FL Veikko Laakson opastuksella. Lähtö Lausteen Siwan edestä. Kävelyretken kesto on n. 1½ tuntia. Mukana Ei-ja Kalliala.

Ma 15.9. klo 19 Sionin Virsi -seurat, kahvit klo 18.30 alkaen, veisataan Sionin Virsiä
Su 21.9. klo 12 Messu: Vesti, Leena Kairavuo (vaalisarna), Lautjärvi, kirkkokahvit

NUMMEN SRK-KOTI, Papinkatu 2
Tiistaisin klo 9.30 Perhekerho: 2.9. / 9.9. / 16.9. / 23.9.
Joka toinen tiistai klo 13 Varttuneen väen piiri: 2.9. / 16.9.

KATARIINAN PAPPILA, Pyhän Katariinan kirkkoaukio 7
Lähetyspiirinen nro 13–15 ja torstaisin Katariinan kuoron harjoitukset 10.9. alkaen

HANNUNNIITUN SRK-TALO, Virmuntie 2
Torstaisin klo 9.30 Perhekerho: 28.8. / 4.9. / 11.9. / 18.9.

HURTTIVUOREN SRK-KOTI, Punatulkunkatu 1
Joka toinen torstai klo 13 Varttuneen väen piiri: 4.9. / 18.9.

JAANIN SRK-TALO, Karjakuja 75
Joka toinen maanantai klo 14 Sirpan kerho (Sokkole, Jaanintie 36): 8.9. / 22.9.

Katariinan-seurakunta

PYHÄN KATARIINAN KIRKKO, Kirkkotie 46
Su 31.8. klo 10 Messu: Toljamo, Palmunen, Lautjärvi

Su 7.9. klo 10 Messu: Palmunen, Pasi Salminen (vaalisarna), Lautjärvi
Su 14.9. klo 10 Messu: Forström-Roivanen, Matti Kaipainen (vaalisarna), Lautjärvi

Su 21.9. klo 10 Messu: Markkula, Leena Kairavuo (vaalisarna), Lautjärvi

VARISSUON KIRKKO, Kousankatu 6
Tiistaisin klo 16.30 Isoskoulutus: 2.9. / 9.9. / 16.9. / 23.9.
Joka toinen tiistai klo 12–14.30 Valpurin Kammari (ent.Varttuneen väen piiri), klo 12 Iounas (2 eur) ja klo 13-ohjelmallinen tuokio: 9.9. / 23.9.
Keskiviikkoisin klo 17 Hepsen piiri: 3.9. / 10.9. / 17.9. / 24.9.
Torstaisin klo 17 Nuortenilta: 4.9. / 11.9. / 18.9.
Joka toinen torstai (alk. 11.9.) klo 18 Raamattupiiri (tied. Timo Rantanen p. 040 418 1502 tai timo.rantanen@abo.fi)
Perjantaisin klo 9.30 Perhekerho: 29.8. / 5.9. / 12.9. / 19.9.
Su 31.8. klo 12 Sanajumalanpalvelus: Palmunen, Hartikainen
Su 31.8. klo 17 Yhteyden messu: Markkula

Ma 15.9. klo 13 Diakoniapiiri: kierätysmateriaalista tuotteita vähävaraisten hyväksi
Su 31.8. klo 11.15 Pääskyvuoren kioskilla ja siitä apostolin kyvyillä ulkoillasta nauttien ja lintuja kuunnellen
Va-rissuon kirkon jumalanpalvelukseen.
Ke 10.9. klo 18 Nuorten messu: Palmunen
Su 14.9. klo 12 Sanajumalanpalvelus: Toljamo, Matti Kaipainen (vaalisarna), Kerokoski, kirkkokahvit
Su 21.9. klo 10 Messu, Loukiala, Niemi, Orenius
Su 7.9. klo 10 Messu, Kokkola, Myllymäki
Su 14.9. klo 10 Messu, Rinne, Laakkonen
Su 21.9. klo 10 Messu, Myllymäki, Rinne

MAARIAN KIRKKO, Maunu Tavastinkatu 2
Su 31.8. klo 10 Messu, Loukiala, Niemi, Orenius
Su 7.9. klo 10 Messu, Kokkola, Myllymäki
Su 14.9. klo 10 Messu, Rinne, Laakkonen
Su 21.9. klo 10 Messu, Myllymäki, Rinne

MAARIAN PAPPILA, Sorolaisenkatu 4
Maanantaisin klo 9–11 Perhekerho
Tiistaisin klo 10–12 Juttutupa (alk.

kaa 2.9.)

PALLIVAHAN KIRKKO, Paltankatu 2
Ke 3.9. klo 16.30 Visertävä puu -kuoron harjoitukset alkavat (tyttökuoro klo 16.30, lapsikuoro klo 17.30)

To 4.9. klo 17 Legopyhäkoulu
Su 7.9. klo 17 Viikkomessu, Loukiala, Arto Rinne

To 11.9. klo 17 Kädentaitopyhäkoulu
Su 14.9. klo 17 Viikkomessu, Laakkonen, Seppo Kolkka

Su 21.9. klo 17 Viikkomessu, Orenius, Seppo Hörrkö
Tiistaisin klo 14–15.30 Vauvakerho
Torstaisin klo 9.30–11 Perhekerho

RAUNISTULAN SRK-TALO, Murtomaantie 12
Ma 1.9. ja 15.9. klo 13 Pienipiiri
Ke 3.9. klo 13 Omaishoitajat
Tiistaisin (paritt. viikot) klo 13 Päiväpiiri (alkaa 9.9.)
Keskiviikkoisin klo 13 Pappi paikalla, Laurén

RUNOSMÄEN SRK-KOTI, Munterinkatu 15
Ke 3.9. ja 17.9. klo 12 Lähetyspiiri
Su 14.9. klo 16 Tarinapyhäkoulu
Ma 15.9. klo 17 Raamattupiiri
Maanantaisin klo 13–15 ja torstaisin klo 10–12 Ystävän tupa (alkaa 1.9.)

YLI-MAARIAN SRK-TALO, Mittumaarintie 73
Maanantaisin klo 17.30–19 Musiikillinen iltaperhekerho
Torstaisin klo 9.30–11 Perhekerho
Torstaisin (paritt. viikot) klo 13 Tuulijumppa (alkaa 11.9.)

Martin-seurakunta

MARTIN KIRKKO, Huovinkatu 1
Su 31.8. klo 10 Messu, Kairavuo, Kuusela, Tenkanen
Ke 3.9., 10.9., 17.9. ja 24.9. klo 18 Arki-illan ehtoollinen
Su 7.9. klo 10 Messu
Su 14.9. ja 21.9. klo 10 Pyhäkoulu; Erkamaa
Su 21.9. klo 10 Messu

MIKAELIN SRK-KOTI, Puistokatu 13
Su 31.8. klo 11.30 (Klubi) Nimikkolähetin vierailu: Heidi Saito
La 6.9. klo 18 Iltta Danielin kirjan äärellä, Pertti Yli-Luoma
Su 7.9. klo 11.30 Kirkkoloukas. Vapaaehtoinen maksu diakoniatyön tukemiseksi.
Ma 8.9. klo 18.30 Naisia Kaivolla -ilta (Yhteistyössä KRS)
Su 14.9. klo 11.30 Nimikkolähetti Katri Niiranen-Kilasi vierailee (Klubi)
La 20.9. klo 16 Israel-tilaisuus, Ari Malmi

HIRVENSALON SRK-KESKUS, Honkaistentie 85
To 28.8., 4.9. ja 11.9. klo 9.30 Hirvensalon perhekerho; Erkamaa
To 28.8. ja 11.9. klo 18 Rukouspy-säkki, Kuusela
Ke 10.9. klo 13 Eläkeläiskerho; Lar-kela, Holma
Ke 10.9., 17.9. ja 24.9. klo 17.30 Al-fa-kurssi, Kuusela

KAKSKERRAN KIRKKO, Kakserran kirkkotie 110
Su 31.8. klo 17 Suvimusikki, Salakari
Su 7.9. klo 15 Turun Lausuntakerhon runoesitys

HENNALAN SRK-KOTI, Hennalantie 10, Satavan saari
Ti 2.9., 9.9., 16.9. ja 23.9. klo 9.30 Hennalan perhekerho; Erkamaa
Ke 10.9. klo 12.30 Hennalan piiri jatkuu; parittomilla viikoilla. Tervetuloa!

YRJÄNÄN SRK-KOTI, Itäinen Pitkäkatu 49
Pe 29.8. sekä 12.9. klo 18 Lähetyk-sen puuhapiiri, Metso

MARTIN SRK-KOTI, Tempellicatu 1

Ke 3.9. klo 13 Teemakerho, Martti Ti 9.9. ja 23.9. klo 17.30 Lähetyk-sen ompeluseurat, Metso
Ke 24.9. klo 13 Kanttorinkahvila Martissa

MYLLYMÄENTIE 22
Su 7.9. klo 14 Myllymäentien piiri, Metso

UITTAMON SRK-KOTI, Rusthollinrinne 1
Pe 29.8., 5.9., 12.9. ja 19.9. klo 9.30 Uittamon perhekerho; Erkamaa

Mikaelin-seurakunta

MIKAELINKIRKKO, Puistokatu 16

Kirkko avoinna ma–pe klo 11–17, opas - la klo 10–13 (30.8. asti) - su klo 11–13 (31.8. asti)
Su 7.9. klo 10 Messu, K.Hakanpää, Hanntu, Hakanpää, Koski
Ke 3.9. klo 18 Iltamessu, Jaakkola, Hakanpää

Su 7.9. klo 10 Messu ja uusien työn-tekiäjöiden tehtävään sijaaneminen (Syksyn toiminnan starttikirrko), Le-hikoinen, rov. Lassi Stenman, Koski, Kuorikoski, lapsikuoro NaMu, joht. Pekka Nebelung. Huom! Kirkkolou-nas klo 11.30 Mikaelin srk-kodissa - Ke 10.9. klo 18 Iltamessu, Seivästö, Hakanpää

Su 14.9. klo 10 Messu, Seivästö, Paakkanen, Hakanpää – klo 18 Syys-kuun Tuomasmessu
Ke 17.9. klo 18 Iltamessu, Friman, Hakanpää
Su 21.9. klo 10 Merisunnuntain mes-su, Hanntu, Pohjois-Saksan meri-mieskirkon joht. Satu Oldendorf, Mieskuoro Laulun Ystävät, Hakan-pää

Ti 23.9. klo 18 Suuri lauluilta – lau-luja uudesta ”Viisikielinen” laulukir-jasta, Lauramaria, Anna-Mari Kaski-nen, Pertti Kallio, Pyssalot ja Jouni Lehikoinen. Vapaa pääsy. Laulukir-jaa myytävänä.
Ke 24.9. klo 18 Iltamessu, K. ja M. Hakanpää

MIKAELIN SRK-KOTI, Puistokatu 13
Su 31.8. klo 11.30 (Klubi) Nimikkolä-hetin vierailu: Heidi Saito
La 6.9. klo 18 Iltta Danielin kirjan ää-rellä, Pertti Yli-Luoma
Su 7.9. klo 11.30 Kirkkoloukas. Va-paaehtoinen maksu diakoniatyön tukemiseksi.

To 28.8. ja 11.9. klo 9.30 Hirvensalon perhekerho; Erkamaa
To 28.8. ja 11.9. klo 18 Rukouspy-säkki, Kuusela
Ke 10.9. klo 13 Eläkeläiskerho; Lar-kela, Holma
Ke 10.9., 17.9. ja 24.9. klo 17.30 Al-fa-kurssi, Kuusela

KAKSKERRAN KIRKKO, Kakserran kirkkotie 110
Su 31.8. klo 17 Suvimusikki, Salakari
Su 7.9. klo 15 Turun Lausuntakerhon runoesitys

HENNALAN SRK-KOTI, Hennalantie 10, Satavan saari
Ti 2.9., 9.9., 16.9. ja 23.9. klo 9.30 Hennalan perhekerho; Erkamaa
Ke 10.9. klo 12.30 Hennalan piiri jatkuu; parittomilla viikoilla. Tervetuloa!

YRJÄNÄN SRK-KOTI, Itäinen Pitkäkatu 49
Pe 29.8. sekä 12.9. klo 18 Lähetyk-sen puuhapiiri, Metso

MARTIN SRK-KOTI, Tempellicatu 1

(Puistokatu 13 B 2. krs) to klo 10–11.30 p. 040 3417 097
Mikonmökissä (Puutarhakatu 24) - Syvällisemmin Raamattuun ti klo 16.45 (alk. 9.9.), tied. p. 0400 681 302

- ”Made in Mikonmökki” -aikuisten kädentaitoyhmä joka toinen to klo 17–19 (alk. 4.9., parill. viikot), tied. Anita Gröndahl, p. 050 346 9906
- Missio Mikonmökki - lähetyspii-ri joka toinen to klo 18 (paritt. vkot, alk. 11.9.)

Lapsiperheille:
Vauvakerho Mikaelin srk-kodissa (Puistokatu 13) ke klo 14–15.30 Perhekerhot: Mikonmökissä (Puu-tarhakatu 24) ke klo 9.30–11 - Suik-ilian srk-kodissa (Konstanzankatu 1) ti ja to klo 9.30–11

Koululaisille ja nuorille:
Mikonmökissä, Puutarhakatu 24 Isoskoulutus to klo 17 (alk. 11.9.)
Nuorten ilta pe klo 18–21.30
Muualta: Nuorten ja nuorten aikuis-ten säily Mikaelin/Snellmanin kou-lun liikuntasalissa to klo 20–21 (alk. 4.9.)

Lisätietoja: www.mikaelinnuoret.fi, Facebook-ryhmä ”Turun GG”
Partiot: www.mikaelinseurakun-ta/partiot

SUIKKILAN SRK-KOTI, Konstanzankatu 1
Su 31.8. klo 12 Messu, K.Hakanpää, M.Hakanpää
Pilatēs ma klo 9–10, tied. p. 040 3417 398 (alk. 8.9.)
- Pienipiiri ma klo 19 Erkki Aihela ja to klo 19 Eija Pursimaa
- Eläkeläiskerho to klo 12–13.30 (alk. 11.9.)
- Raamattupiiri joka toinen to klo 18 (alk. 28.8.)

PAAKARLAN SRK-KOTI, Laivateollisuudenk. 28
Perno-Pansio kaupunginosapäivät 4–6.9. (Koko ohjelma www.mika-elinseurakunta.fi)
Su 21.9. klo 14 Lähiökirrko

Kaarinan Ravattulasta löytyi vuosi sitten Suomen vanhin tunnettu kirkonpaikka.

Tänä syksynä kirkon jäänteet kaivetaan kokonaan esiin.

Yleisö pääsee seuraamaan tutkimuksia.

Terveisiä esivanhemmilta

Kuuma ilma väreilee peltojen yllä Aurajoen varrella. Peltojen keskellä kohoaa pieni Ristimäen metsäsaareke.

Metsän suojassakin hikoilaan. Joukko arkeologeja kaivaa siellä esiin Kaarinan Ravattulan menneisyyttä.

Maasta paljastuneet kivet, naulat, savenpalat, hiilen hippuset ja äärimmäisen hauraiksi hiutuneet kolikot kertovat seudun muinaisesta elämästä.

Kivet ja muut löydöt johdattivat tutkijoita jäljille, jollaisia on etsitty sataviisikymmentä vuotta. Ristimäessä on nimittäin sijainnut kirkko. Se on vanhin Suomessa tunnettu kirkkorakennus.

Löytö varmistui syksyllä 2013. Paikalla oli tehty tutkimuksia jo neljänä kesänä.

Ainutlaatuinen kokonaisuus

Ristimäen kirkko on ajoitettu 1100- ja 1200-luvun taitteeseen, ristiretkiajan ja varhaisen keskiajan vaihteeseen.

– Ristimäen löytö on ainutlaatuinen, jymyjuuttu, tutkimusten johtaja, arkeologi **Juha Ruohonen** painottaa.

– Se on säilynyt poikkeuksellisen kokonaisuutena. Siellä on kaikki: kirkko, hautausmaa, kirkkoaita. Mahdollista kellotelinettä vielä etsitään.

Useimmiten muinaisten kirkkojen jäljet ovat kadonneet, kun niiden paikalle on rakennettu uusi Herran huone. Niin on käynyt muun muassa läheisen Maarian kirkon sijoilla.

Ristimäen kirkon aikaan järjestäytyneitä seurakuntia ei ollut olemassa. Ravattulan väki rakensi itsenäisesti oman kyläkirkon.

1200-luvulla tilanne muuttui. Silloisen Suomen kirkkolaitos järjestäytyi. Silloisessa ”seurakuntaudistuksessa” Kaarinan kirkkopitäjän keskukseksi tuli Nummi.

Ravattulan väki alkoi käydä yhteisessä pitäjänkirkossa, jonka paikalla sijaitsee nykyisin Pyhän Katariinan keskiaikainen kivi-kirkko. Pienen kyläkirkon toiminta hiipui ja rakennus ilmeisesti lahosi paikoilleen – tutkijoiden onneksi.

Vilkkaiden reittien varrella

Ristimäen säilyminen ei ole muutenkaan itsestään selvää. Seudulla on talsittu, rakennettu ja viljelty vuosituhansien ajan.

Lähistö vilisee kivi- ja rautakautisia löytöpaikkoja, muinaishautoja, kuppikiviä ja muita jäänteitä. Aurajoen vastarannallakin Kuralan Ristimäen kalmistossa polttohauhattiin miekkamiehiä ja merenkulkijoita veineissään.

Joki tarjosi oivan kulkureitin. Liedon Vanhalinnan puolustusvarustuskin kohosi Aurajoen varrelle.

Aikoinaan jokea pitkin saattoi purjehtia. Ristimäen kirkon rakentamisen aikoihin uoma oli jo mataloitunut suunnilleen nykyiselle korkeudelleen. Kuitenkin merelle oli matkaa vain kymmenen kilometriä. Mereltä aukevat kalavedet ja yhteydet Itämeren maihin.

Tois pual jocke rahdattiin Hämeen Härkätietä pitkin turkiksia ja muita hämäläisten tuotteita rannikolle. Kuralan kylässä käytiin ahkerasti kauppa.

Ristimäen pohjoispuolella metsän keskellä lienee kiemurrellut Vanha Ravattulantie.

Edelleenkin kärryrollulla voi kuvitella vuosisatojen takaista tunnelmaa.

Rauhan saareke

Pieni metsäsaareke on saanut katsella rauhasa lähistön vilinää ja muutoksia. Tällä hetkellä sen ympärillä avautuvat laajat pellot.

– Aikoinaan kirkon ympäristö on ollut puuton ja kirkko on näkynyt hyvin, Juha Ruohonen päätelee. – Paljaus erotti alueen maallisesta ja korosti sen pyhyttä.

Aukeaa on ollut, mutta ei nykyisellä tavalla. Silloinen metsä oli lähempänä jokea viistään Ristimäen pohjoispuolta. Peltoja raivattiin vähitellen lisää.

Jostakin syystä Ristimäki sai säilyä koskemattomana. Karja laidunsi siellä aina 1970-luvun alkuun asti. Sen jälkeen maatalous muuttui, eikä viljelijöillä ollut intoa raivata lisää peltoa. Yhtä Ristimäen kulmaa on rouhaistu viljelysmaaksi, ja siinä menetettiin osa hautausmaasta.

– Nykykoneilla tällaisen alueen raivaisi pelloksi parissa tunnissa, Juha Ruohonen toteaa.

Koneet eivät olisi kyselleet kiviltä niiden historiaa.

Vastauksia maan alta

Metsäsaarekkeessa hikoilevien arkeologien järein työkalu on lapio. Sillä viistetään maan pinnasta pois humuskerros. Kaivuuta jatketaan lastoilla rapsuttaen multaa ja hiekkakerros kerrokselta.

Ennen tämän kesän kaivauksia on käytetty vasta vaaksan syvydessä. Silti tulokset muuttavat Suomen kirkkohistoriaa.

Elo- ja syyskuun aikana tutkijat aikovat saada Ristimäen kirkon kivijalan kokonaisuudessaan esiin. Kirkon ympärille kaivetaan myös uusia tutkimusalueita.

Jokunen asian harrastajakin on tänä kesänä otettu ammattilaisten joukkoon. Kiinnostuneita on paljon.

Avoimia kysymyksiä satelee. Kuinka suuri hautausmaa on? Kuinka kauan sinne on haudattu vainajia? Keitä vainajat olivat? Milloin kirkko tarkalleen ottaen perustettiin? Mitä löydöt kertovat kristinuskosta Suomessa?

Näihin ja moniin muihin kysymyksiin kaivauksissa etsitään vastauksia.

Töitä alueella riittää. Maen pinta-ala on omakotitontin verran, 1800 neliötä. Neljän

edellisen kesän tutkimuksissa on selvitetty 60 neliometriä. Hautoja alueella saattaa olla kolmesataa. Niistä on tutkittu kaksi.

– Aiemmalla voimavaroilla koko Ristimäen tutkimiseen menisi 120 vuotta, Ruohonen naurahtaa.

Tervetuloa tutustumaan

Tutkimus on saanut vauhtia tänä vuonna. Turun yliopisto ja Varsinais-Suomen rahasto ovat myöntäneet siihen apurahoja.

Suuri yleisö pääsee edistämään tutkimuksia äskettäin perustetun Suomen muinaistutkimuksen tuki ry:n kautta. Yhdistys on pännättänyt Ristimäki-aiheisia kortteja, postimerkkejä, paitoja ja tietoartikkeleita. Aitoa kirkkohiekkakaan saa pienessä lahjapakkausksessa.

Tutkimuksen etenemistä voi seurata hankkeen kotisivuilta.

– Tämä on niin merkittävä löytö, että myös suuren yleisön tulee tietää siitä, tutkimusjohtaja Juha Ruohonen toteaa.

– Elo- ja syyskuussa yleisö on tervetullutta opastuskierroksille keskiviikkoisin, Ruohonen toivottaa.

Tytti Issakainen



Arkeologin koulutettu silmä hahmottaa näissä kivissä muinaisen kirkon perustukset. Kaivauksia johtavan arkeologi Juha Ruokosen mukaan Ravattulan muinaiskirkon löytyminen oli jymyjuuttu.



Kirkkomaahan arkuissa haudattujen vainajien paikat näkyvät maassa painanteina vielä tänäkin päivänä. Tähän mennessä arkeologit ovat tutkineet vasta kaksi hautaa arviolta kolmestasadasta haudasta.

TIETOA RISTIMÄESTÄ

Ristimäki sijaitsee Kaarinan Ravattulassa Aurajoen varrella Ohitustien ja Kuralan sillan (entisen Kampiförin) puolivälissä. Paikalle tullaan jalkaisin tai pyörällä. Autoilu ei ole yksityisteillä ja poluilla sallittua.

Maksuttomia opastuskierroksia järjestetään keskiviikkoisin klo 12, 13 ja 14. Maksulliset, laajemmat kierrokset tilataan etukäteen. Arkeologeja on lupa ruokkia, makeat herkut maistuvat hikityöläisille.

Kartta ja tulo-ohjeet ovat Ravattulan Ristimäen tutkimushankkeen kotisivuilla: www.ravattula.fi

Suomen muinaistutkimuksen tuki ry: www.smtt.fi

Turun yliopisto, arkeologia: www.utu.fi